

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Інститут екологічної економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту організацій і адміністрування

О. В. Врублевська

НАЦІОНАЛЬНЕ РАХІВНИЦТВО

***Практикум
для здобувачів освітнього ступеня «Магістр»
за спеціалізацією «Менеджмент організацій»
спеціальності 073 «Менеджмент»***

Львів – 2018

УДК 330.5
В 83

Автор: О. В. Врублевська – канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту організацій і адміністрування НЛТУ України.

Рецензенти: А.А.Головко – завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування НЛТУ України, канд. екон. наук, доцент;

П. М. Гарасим – завідувач кафедри обліку і аудиту НЛТУ України, д-р екон. наук, професор.

Рекомендовано до видання Науково-методичною радою Інституту екологічної економіки і менеджменту Національного лісотехнічного університету України. Протокол № 1 від 22.02.2018 р.

Врублевська О. В.

В 83 Національне рахівництво. Практикум для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» за спеціалізацією «Менеджмент організацій» спеціальності 073 «Менеджмент» / О. В. Врублевська. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2018. – 67 с.

Практикум містить зміст дисципліни «Національне рахівництво», курс практичних занять, плани семінарів, а також рекомендації до самостійного виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання.

Для студентів вищих навчальних закладів.

© Врублевська О. В. 2018
© Національний лісотехнічний університет України, 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1. ПРОГРАМА КУРСУ «НАЦІОНАЛЬНЕ РАХІВНИЦТВО» І РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.....	6
2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	9
Практичне заняття 1. «Робота з класифікаторами видів економічної діяльності і продуктів»	9
Практичне заняття 2. «Ознайомлення з джерелами даних у галузі національного рахівництва і еколого-економічного обліку».....	11
Практичне заняття 3. «Вибір даних та їх візуалізація для аналізу».....	17 17
Практичне заняття 4. «Склад ВВП»	23
Практичне заняття 5. «Аналіз ВВП за видами економічної діяльності».....	27
Практичне заняття 6. «Аналіз економічних тенденцій»	30
Практичне заняття 7. «Аналіз зведених національних рахунків України»	32
Практичне заняття 8. «Аналіз статистики лісів»	33
Практичне заняття 9. «Аналіз популяції підприємств галузей лісового комплексу»	35
Практичне заняття 10. «Аналіз матеріальних потоків»	41
Практичне заняття 11. «Аналіз природоохоронних витрат окремих країн»	43
Практичне заняття 12. «Аналіз сектора екологічних товарів і послуг».....	47
Практичне заняття 13. «Аналіз енергоефективності економіки»	54
Семінарське заняття 1. «Історія розвитку СНР та її особливості в різних країнах»	56
Семінарське заняття 2. «Відеолекція».....	57
3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ.....	58
3.1. Завдання і вимоги до оформлення та захисту роботи.....	58
3.2. Перелік теоретичних питань.....	58
ДОДАТКИ.....	60

ПЕРЕДМОВА

Предметом вивчення дисципліни є система національних рахунків (СНР-2008, міжнародний стандарт), яка у поєднанні з сателітною системою комплексного еколого-економічного обліку (SEEA-2012, міжнародний стандарт) слугує інформаційною основою для реалізації політики сталого розвитку і концепції «зеленої» економіки на національному та регіональному рівнях, а також у глобальному масштабі.

Мета викладання даної вибіркової дисципліни для студентів, які навчаються за магістерською програмою «Менеджмент організацій», – покращення розуміння національних рахунків та можливостей їх використання для розроблення державної політики та аналізу показників розвитку економічної системи, формування навичок роботи з міжнародними базами статистичних даних та літературними джерелами із залученням іноземної мови професійного спрямування.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

– знати основні елементи і принципи побудови системи національних рахунків;

– уміти користуватись інформацією, яку надають СНР-2008 і SEEA-2012, для макроекономічного аналізу і презентувати її в різній формі, зокрема: здійснювати міжнародні зіставлення макроекономічних агрегатів; розраховувати показники ефективності економіки, враховуючи еколого-економічні та еколого-соціальні аспекти; визначати індикатори, що характеризують ступінь сталості розвитку окремих галузей, регіонів, країни; виявляти пропорції, досліджувати результати економічної діяльності в розрізі секторів і галузей економіки, окремих форм власності; з'ясувати процеси утворення, розподілу та перерозподілу доходів у економіці, нагромадження капіталу, роль іноземних джерел інвестування вітчизняної економіки;

– бути здатним застосовувати одержані знання і вміння для аналізу проблем суспільного розвитку, формування політики сталого розвитку, «зеленої економіки» і моніторингу її реалізації.

Ці результати навчання розглядаються як необхідна складова професійної компетентності фахівців з менеджменту організацій, які здійснюють професійну діяльність за науково-дослідним (творчим), науково-педагогічним та управлінським функціональними напрямками в умовах реалізації концепції сталого розвитку суспільства, оскільки такі фахівці є користувачами інформації СНР.

Методи навчання і критерії оцінювання, що використовуються, передбачають заохочення самостійного активного пошуку інформації студентами та її творчого опрацювання, роботу в командах, використання іноземної мови професійного спрямування.

Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік, для успішного складання якого необхідно набрати не менш як 50 % зі 100 балів. Розподіл балів в межах курсу визначається викладачем і доводиться до відома студентів на початку семестру. Основними критеріями оцінювання є самостійність роботи, глибина аналізу і висновків, активність, коректність роботи з першоджерелами, відповідність зібраного матеріалу поставленому завданню, застосування навичок користування іноземною мовою для добору матеріалів.

Таблиця 1. Роль дисципліни у формуванні компетентностей фахівця за спеціальністю 073 «Менеджмент», спеціалізацією «Менеджмент організацій»

Компетентність	Складові компетентності (знання, вміння, відношення, цінності), які формуються в процесі вивчення дисципліни
Професійна компетентність	
Здатність виконувати виробничі функції й завдання діяльності (діяти, приймати рішення, планувати діяльність).	<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • принципів побудови міжнародної системи національних рахунків СНР-2008; • принципів побудови міжнародної системи інтегрованого еколого-економічного обліку SEEA-2003 та її складових; • системи показників сталого розвитку; <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • працювати з міжнародними базами даних щодо соціально-економічного розвитку, користуючись при цьому іноземною мовою професійного спрямування; • аналізувати макроекономічні агрегати; • розраховувати показники еколого-економічної ефективності економіки; • визначати індикатори, що характеризують ступінь сталості розвитку окремих галузей, регіонів, країни; • здійснювати міжнародні зіставлення. <p>Здатність:</p> <ul style="list-style-type: none"> • застосовувати одержані знання для аналізу й формування політики сталого розвитку.
Здатність користуватись іноземною мовою в професійній діяльності	<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • іноземної термінології в галузі національного рахівництва. <p>Здатність:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розуміти іноземні джерела в галузі національного рахівництва.
Інші компетентності	
Здатність інтерактивно користуватись знаннями, інформацією, технологіями.	<p>Уміння ідентифікувати проблему, оцінити ступінь її невизначеності (диференціація відомого/невідомого). Уміння працювати з джерелами інформації, включаючи інтернет-ресурси та іноземні джерела, оцінювати якість, придатність і цінність інформації та її джерел. Уміння структурувати і систематизувати інформацію. Уміння працювати з інтерактивними комп'ютерними програмами.</p>

1. ПРОГРАМА КУРСУ «НАЦІОНАЛЬНЕ РАХІВНИЦТВО» І РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Теоретичні засади та принципи національного рахівництва

Мета й завдання курсу. Прогрес на шляху формування інформаційних систем забезпечення сталого розвитку. Історія розвитку СНР та її особливості в різних країнах. СНР-2008 як міжнародний стандарт національного рахівництва і базова система для національного еколого-економічного обліку.

Основні концепції СНР: запаси і потоки, межа виробництва, резидентство, інституційна одиниця, сектор.

Класифікації та групування в СНР.

Джерела даних у сфері національного рахівництва і еколого-економічного обліку: огляд Інтернет-ресурсів. Вибір даних та їх візуалізація для аналізу.

Тема 2. Система показників СНР для опису результатів економічної діяльності

Головні макроекономічні агрегати СНР: валовий і чистий внутрішній продукт (ВВП, ЧВП), національний дохід. Види цін для вимірювання результатів економічної діяльності.

Тема 3. Поточні рахунки в СНР

Таблиці ресурсів і використання. Рахунок виробництва. Рахунки доходу: рахунок утворення доходу, рахунок розподілу первинного доходу, рахунок вторинного розподілу доходу, рахунки використання доходу .

Тема 4. Рахунки нагромадження та баланси активів і пасивів в СНР

Поняття активів. Визначення економічних активів у СНР: економічна власність, економічні вигоди. Класифікація економічних активів. Принципи оцінювання активів. Рахунки активів: мета складання, використання інформації, рахунки у фізичних і грошових одиницях.

Рахунок капіталу. Інші рахунки. Баланси активів і пасивів.

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Огляд SEEA-2012

Рівні еколого-економічного обліку та його завдання. Формування міжнародного статистичного стандарту еколого-економічного обліку. Зв'язок між системою національного рахівництва СНР-2008 і SEEA-2012: сателітні рахунки для довідки.

Сталій розвиток і SEEA. Застосування системи інтегрованого еколого-економічного обліку для формування політики й статистики сталого розвитку.

Склад SEEA та її зв'язок з СНР, галузями знань і діяльності. Центральна основа SEEA: визначення і характеристика SEEA-CF, сфери вимірювання, структура облікової системи. Систематизація інформації: стандартні класифікації

і переліки. Галузеві додатки SEEA. SEEA в лісовому секторі.

Тема 6. Облік потоків і активів в еколого-економічній системі

Типи потоків в еколого-економічній системі: потоки продуктів, природних ресурсів, послуг екосистем та відходів. Потоки у фізичних і грошових одиницях. Запаси.

Тотожність ресурсів і використання. Таблиці ресурсів і використання у фізичних і грошових одиницях, комбіновані таблиці. Тотожність витрат і випуску (матеріальний баланс).

Облік матеріальних потоків в економічній системі: мета, показники, застосування для аналізу політики.

Склад і визначення екологічних активів. Економічні й екологічні активи в СНР. Економічні вигоди від екологічних активів. Класифікація екологічних активів SEEA.

Рахунки екологічних активів: мета складання, використання інформації, рахунки у фізичних і грошових одиницях. Зв'язок між таблицями ресурсів і використання й рахунками активів.

Тема 7. Екологічно модифіковані макроагрегати

Інтегрування інформації в SEEA-CF. Послідовність економічних рахунків СНР. Мета коригування показників, що застосовуються в СНР. Концепція виснаження. Урахування виснаження природного капіталу в рахунках потоків і макроекономічних агрегатах.

Зв'язок SEEA з показниками сталого розвитку.

Тема 8. Національний аудит

Значення національного аудиту для реалізації політики сталого розвитку та його завдання. Роль вищих органів фінансового контролю в реалізації принципів доброго урядування. Міжнародні стандарти й рекомендації для національного аудиту, включаючи екологічну сферу. Види й об'єкти національного аудиту.

Рекомендовані до вивчення джерела

Основні

1. Скороход Н.М., Дерюгіна О.Ю. Система національних рахунків : Навч. посібник. – Луганськ: Вид-во ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2012. – 105 с.
2. Підгорний А. З., Милашко О. Г. Система національних рахунків: навчальний посібник, - Одеса, ОДЕУ, 2009 р. – 121 с.
3. Система национальных счетов 2008. – Нью-Йорк: Европейская комиссия, Международный валютный фонд, Организация экономического сотрудничества и развития, Организация Объединенных Наций, Всемирный банк. – 2009. – 1296 с. // <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna2008.asp>.
4. Lequiller, F., Blades, D. Understanding National Accounts. – Second Edition, 2014. – OECD Publishing // <http://dx.doi.org/10.1787/9789264214637-en>.
5. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка : підручник.-К.:Знання,2007.-703 с.
6. Башнянин Г.І., Томашик Л.С., Серета А.Р. Макроекономічна теорія : навч. посібник.-2-е вид., стер.-Львів:Новий-Світ-2000,2009.-552 с.
7. Круш П.В. Макроекономіка та її регулювання : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів.-К.:Каравела,2009.-424 с.

8. Панчишин С.М. Макроекономіка : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів з напрямку "Економіка та підприємництво" .-2-е вид., стер.-К.:Львів,2002 .-616 с.
9. System of Environmental-Economic Accounting: Central Framework. - European Commission, FAO, International Monetary Fund, OECD, United Nations, World Bank. – 2012. – 306 p. // http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/White_cover.pdf.
10. Measuring Sustainable Development. - New York and Geneva: United Nations, 2009. – 114 pp. // <http://www.unecce.org/stats/archive/03.03f.e.htm>.
11. Лісова політика: теорія і практика / За ред. І.М.Синякевича. - Львів: ЛА "Піраміда", 2008. – 612с. (Співавтор О.В.Врублевська).

Допоміжні

12. Final Report adopted by the European Statistical System Committee. - Sponsorship Group on Measuring Progress, Well-being and Sustainable Development, November 2011. - 46 с.// http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/about_ess/measuring_progress.
13. Improving National Performance: Environmental Auditing Supports Better Governance and Management. – Executive Summary. - Contribution of the International Organization of Supreme Audit Institution's Working Group on Environmental Auditing to the United Nations Conference on Sustainable Development, Rio de Janeiro, June 2012. // <http://www.environmental-auditing.org/LinkClick.aspx?fileticket=rIc4uHDSGw4%3d&tabid=261>. – 5 с.
14. Pintér L.,Hardi P., Bartelmus P. Indicators of Sustainable Development: Proposals for a Way Forward. UNDS/EGM/ISD/2005/CRP.2. - United Nations Division for Sustainable Development, Expert Group Meeting on Indicators of Sustainable Development. New York, 13-15 December 2005. – 35 с. // http://www.iisd.org/pdf/2005/measure_indicators_sd_way_forward.pdf.
15. Sustainable Development in the European Union: 2011 Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy. 2011 Edition. - Eurostat, European Commission, 2011. – 377 с. // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-31-11-224/EN/KS-31-11-224-EN.PDF.
16. Врублевська О.В. Методологія „зеленого” національного обліку і роль економічної оцінки лісових благ у визначенні показників розвитку / Соціально-економічні дослідження в перехідних період. Сталий розвиток Карпат: сучасний стан та стратегія дій: Збірник наукових праць. – Львів: Інститут регіональних досліджень НАН України. - 2006. – Вип. 6 (62). – 276 с. – С.164-176.
17. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010. Прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України № 457 від 11.10.2010 // <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.

Інформаційні ресурси

18. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
19. World Bank Distance e-Learning: Virtual Statistical System // <http://worldbank.mrooms.net/course/view.php?id=476&pageid=2887>.
20. Division for Sustainable Development, United Nations // <http://www.un.org/esa/dsd/index.shtml>
21. European Statistical System (ESS) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/ess/ess_news.
22. Eurostat. Sustainable Development Indicators // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/indicators/all_indicators
23. National Accounts Main Aggregates Database // <http://unstats.un.org/unsd/snaama/introduction.asp>
24. OECD/Statistics from A to Z // http://www.oecd.org/document/0,3746,en_2649_201185_46462759_1_1_1_1,00.html
25. Statistics Canada: <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>.
26. Statistics Canada: <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>.
27. United Kingdom. Office for National Statistics. www.ons.gov.uk.
28. United Nations Economic Commission for Europe // http://www.unecce.org/stats/stats_h.html.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. «Робота з класифікаторами видів економічної діяльності і продуктів»

Мета – закріплення теоретичних знань про систему класифікаторів; розвиток практичних вмінь ідентифікації приналежності продуктів і видів діяльності до класифікаційних угруповань.

Джерела інформації:

1. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009:2010. Прийнято та надано чинності наказом Держспоживстандарту України № 457 від 11.10.2010 // <http://zakon2.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.
3. Статистична класифікація продукції // http://www.ukrstat.gov.ua/klasf/st_kls/op_skp_2016.htm.
4. Сервіс для визначення кодів видів економічної діяльності за КВЕД-2005 та КВЕД-2010 // http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html.
5. Lequiller, F., Blades, D. Understanding National Accounts. – Second Edition, 2014. – OECD Publishing // <http://dx.doi.org/10.1787/9789264214637-en>.

Ключові слова: вид економічної діяльності, класифікатор, продукт, КВЕД, СКП.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомтеся з методологічними засадами складання класифікаторів на сайті Державної служби статистики України, меню *Головна сторінка - Методологія та класифікатори* і взаємозв'язками між класифікаторами.

2. Оберіть один вид продукції, встановіть його місце в класифікаціях продукції. Ідентифікуйте вид економічної діяльності, результатом якого є даний вид продукції та місце цього виду економічної діяльності в класифікаторах видів діяльності. Вкажіть відповідні коди. Результат подайте в таблиці 2.

Приклади видів діяльності: виробництво лісоматеріалів, ДСП, фанери, паркету, меблів, вікон, дверей, молока, одягу, видобуток піску, виробництво енергії за допомогою сонячних колекторів, інвентаризація лісу, прогнозування погоди, навчання зварювальників в ПТУ, надання швидкої медичної допомоги, пересилання листів і бандеролей, консультування з питань антикризового менеджменту в організації, здавання в оренду чужого майна, діяльність центрального банку країни, комерційного банку, міністерства освіти, страхування водіїв, перевезення пасажирів залізничним транспортом, розроблення програмного забезпечення, інтернет-торгівля, ремонт взуття, служба заgonу прикордонників, концерт естрадного співака, створення художнього виробу, розроблення програмного забезпечення на засадах аутсорсингу.

3. Складіть звіт.

Таблиця 2. Визначення приналежності продуктів і діяльності до класифікаційних угруповань

Рівень класифікації	Діяльність		Продукт	
	назва класифікації	версія	назва класифікації	версія
Міжнародні (класифікації ООН)	<p>ISIC</p> <p>International Standard Industrial Classification of All Kinds of Economic Activities</p> <p>Міжнародна стандартна галузева класифікація усіх видів економічної діяльності</p> <p>рос. – МСОК</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	Rev.4 (2009)	<p>CPC</p> <p>Central Product Classification</p> <p>Класифікація основних продуктів</p> <p>рос. - КОП</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	Ver.2 (2009)
Регіональні (класифікації ЄС)	<p>NACE (фран.)</p> <p>European Statistical Classification of Economic Activities</p> <p>(Nomenclature of Activities of the European Community)</p> <p>Класифікація видів економічної діяльності Європейського Союзу</p> <p>рос. – КДЕС</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	Rev.2 (2009)	<p>CPA (фран.)</p> <p>European Statistical Classification of Products by Economic Activities</p> <p>(Statistical Classification of Products by Activities in the European Economic Community)</p> <p>Класифікація продукції за видами економічної діяльності Європейського Союзу</p> <p>рос. - КПЕС</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	Rev.2 (2008)
Національні класифікації України	<p>КВЕД</p> <p>Класифікатор видів економічної діяльності</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	ДК 009:2010	<p>СКП</p> <p>Статистична класифікація продукції</p> <p>Код</p> <p>Назва</p>	СКП - 2011

Питання

- Як використовуються зазначені класифікатори менеджерами організацій? У яких документах і формах звітності підприємства подається інформація про коди видів економічної діяльності і продукції?

Практичне заняття 2. «Ознайомлення з джерелами даних у галузі національного рахівництва і еколого-економічного обліку»

Мета – ознайомлення з іншомовними джерелами статистичних даних для подальшого користування ними при підготовці магістерської роботи, семінарських і практичних занять.

Джерела інформації:

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>.
2. Faostat // <http://www.fao.org/faostat/en/#home>.
3. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Головне управління статистики у Львівській області // <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/index.php>.
5. National Accounts // <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/default.asp>.
6. UNDATA // <http://data.un.org/Explorer.aspx?d=SNA>.
7. United Nations Economic Commission for Europe/ Statistics – Home // http://www.unece.org/stats/stats_h.html.
8. OECD/Statistics from A to Z // http://www.oecd.org/document/0,3746,en_2649_201185_46462759_1_1_1_1,00.html.
9. UNSD Environmental Indicators // <http://unstats.un.org/unsd/environment/qindicators.htm>.
10. Environmental Data Explorer, UNEP // <http://geodata.grid.unep.ch/>.

Перегляд відеофільму

1. Інформаційні матеріали про користування сайтом Євростат INFORMATION VIDEOS (<http://ec.europa.eu/eurostat/help/demo-tours>).

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися з базами даних. Зробити перелік баз даних, розміщених на відповідних сайтах, що становлять інтерес для Вашого магістерського дослідження. Для орієнтації подано скріншоти сторінок.

Зверніть увагу на блок еколого-економічної статистики за темами «Environment and Energy», «Europe 2020 indicators», «Sustainable development indicators» (Євростат), «Інтегрований еколого-економічний облік в лісовому секторі» (статистика Лісової комісії Великобританії).

Eurostat

<http://ec.europa.eu/eurostat>

The screenshot shows the Eurostat website homepage. At the top, there is a navigation bar with 'Home', 'Data', 'Publications', 'About Eurostat', and 'Help'. A search bar is located on the right. The main content area features a large banner for 'Euro area annual inflation up to 0.3%' with a sub-headline 'Euro area annual inflation is expected to reach 0.3% in January 2015, up from 0.4% in December, according to a high advance from Eurostat, the statistical office of the European Commission.' Below this, there are sections for 'Key figures' with a table showing indicators like Unemployment, Deficit, and Inflation, and a line chart for 'Euro area annual inflation'. There is also a 'Release calendar' for 'ESA 2010' and a 'Focus on' section for 'EUROPE 2020'.

Faostat

<http://www.fao.org/faostat/en/#home>

The screenshot shows the FAO Faostat website homepage. At the top, there is a navigation bar with 'Home', 'About FAO', 'Courses', 'Themes', 'Media', 'Publications', 'Statistics', and 'Partnerships'. A search bar is located on the right. The main content area features a large banner for 'Food and agriculture data' with a sub-headline 'FAOSTAT provides free access to food and agriculture data for over 245 countries and territories and covers all FAO regional groupings from 1961 to the most recent year available.' Below this, there is a 'Bulk Download' button and a 'Data' section with a search bar.

National Accounts

<http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/default.asp>

The screenshot shows the UN National Accounts website homepage. At the top, there is a navigation bar with 'Home', 'ESSA', 'ESSA Knowledge Base', 'ESSA Technical Cooperation', and 'Publications'. A search bar is located on the right. The main content area features a large banner for 'National Accounts' with a sub-headline 'The National Accounts Section of the United Nations Statistics Division'. Below this, there is a diagram showing the 'Systems of National Accounts (SNA)' and a 'Knowledge Base' section. There is also a 'Publications' section with a list of publications.

National Accounts Main Aggregates Database UNDATA

<https://unstats.un.org/unsd/snaama/introduction.asp>

National Accounts Main Aggregates Database

National Accounts | Statistics Division

Home
Data Selection
Data Availability
Downloads
Meta-Data
Glossary & Reference
Survey
Links

Latest Data updated: December 2018

Introduction

The National Accounts Main Aggregates Database presents a series of analytical national accounts tables from 1970 onwards for more than 200 countries and areas of the world. It is the product of a global cooperation effort between the Economic Statistics Branch of the United Nations Statistics Division, international statistical agencies and the national statistical services of these countries and is developed in accordance with the recommendation of the Statistical Commission at its first session in 1947 that the Statistics Division should publish regularly the most recent available data on national accounts for as many countries and areas as possible. The database is updated in December of each year with newly available national accounts data for all countries and areas.

Methodology for Data Estimation

Annual collections of the official national accounts data reported to the United Nations Statistics Division by the countries in form of the United Nations National Accounts Questionnaires serve as the basis for the database. A basic description of the methodology related to the compilation of official national accounts data is provided in [National Accounts Statistics: Main Aggregates and Detailed Tables](#). For full details on the 1968, 1993 or 2008 SNA, please visit the [SNA website](#).

If a full set of official data is not reported for a specific country, estimation procedures are employed to obtain estimates for the entire time series. For estimation purposes, other data sources are involved to gather supplementary data on the national accounts of a country. The data gathered on these either used directly or estimation procedures are applied to obtain a complete and consistent set of time series of main national accounts aggregates and their related growth rates and indices. As official data are not always available for use in the database, the sources and methods used for estimations should be taken into consideration. Metadata for each country describing the methods and sources used for all data included in the database are available via the [Meta-Data](#) link.

Once the national accounts data in national currency are complete, the current and constant price series are converted into US Dollars by applying the corresponding market exchange rates as reported by the IMF. When these conversion rates are not available other IMF rates are used (official rates or principal rates).

<http://data.un.org/Explorer.aspx?d=SNA>

UNdata
data
Glossary
Metadata
API
Home

Home

Introduction

Sources

Topics

- Commodity Trade Statistics Database - United Nations Statistics Division (UNSD)
- Energy Statistics Database - United Nations Statistics Division (UNSD)
- Environment Statistics Database - United Nations Statistics Division (UNSD)
- FAO Data - Food and Agriculture Organization (FAO)
- Gender Info - United Nations Statistics Division (UNSD)
- Global Industry Database - United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- Greenhouse Gas Inventory Data - United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- Human Development Indices - A Statistical Index (2013) - United Nations Development Programme (UNDP)
- Indicators on Women and Men - United Nations Statistics Division (UNSD)
- INSTAT - United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)
- Industrial Commodity Statistics Database - United Nations Statistics Division (UNSD)
- International Financial Statistics - International Monetary Fund (IMF)
- Key Indicators of the Labour Market, 7th Edition - International Labour Organization (ILO)
- LABORSTA - International Labour Organization (ILO)
- Millennium Development Goals Database - United Nations Statistics Division (UNSD)
- National Accounts Estimates of Main Aggregates - United Nations Statistics Division (UNSD)
- National Accounts Official Country Data - United Nations Statistics Division (UNSD)
 - Table 1.1 Gross domestic product by expenditure at current prices
 - Table 1.2 Gross domestic product by expenditure at constant prices
 - Table 1.3 Gross domestic product, income, savings, and net lending aggregates
 - Table 2.1 Value added by industries at current prices
 - Table 2.2 Value added by industries at constant prices
 - Table 2.3 Output, gross value added, and fixed assets by industries at current prices
 - Table 2.4 Value added by industries at current prices
 - Table 2.5 Value added by industries at constant prices
 - Table 2.6 Output, gross value added and fixed assets by industries at current prices
 - Table 3.1 Government final consumption expenditure by function at current prices
 - Table 3.2 Individual consumption expenditure of households, non-profit, and general government at current prices
 - Table 4.1 Total Economy (S.1)
 - Table 4.2 Rest of the world (S.2)
 - Table 4.3 Non-Financial Corporations (S.11)
 - Table 4.4 Financial Corporations (S.12)
 - Table 4.5 General Government (S.13)
 - Table 4.6 Household (S.14)

United Nations Economic Commission for Europe – Statistics

http://www.unece.org/stats/stats_h.html

About UNECE
Our work
Themes
Where we work
Open UNECE
Events
Publications
Media

UNECE

STATISTICS

Statistics

Improving the quality of official statistics for evidence-based policymaking and for assessing progress towards international development goals, guided by the Fundamental Principles of Official Statistics.

About us

Networks of experts

Meetings and Events

Areas of Work

Conference of European Statisticians (CES)

Economic statistics

Population, gender and society

Sustainable development and environment

Modernization of official statistics

Technical cooperation builds statistical capacity

Areas of work

Conference of European Statisticians

Economy	Population, gender & society
Sustainable development & environment	Modernization of official statistics
Technical cooperation and capacity-building	

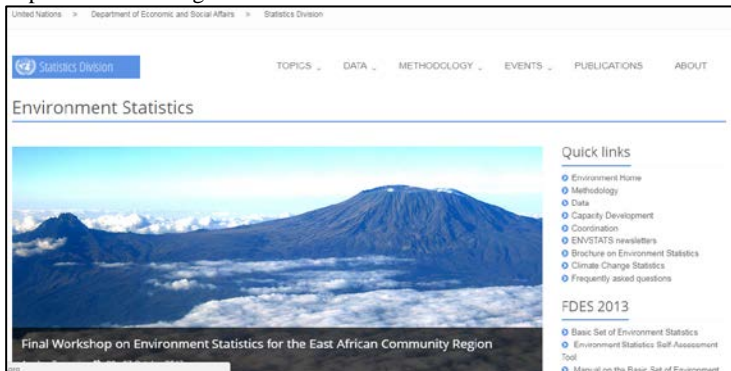
About UNECE Statistical Division

<http://w3.unece.org/PXWeb/ru>

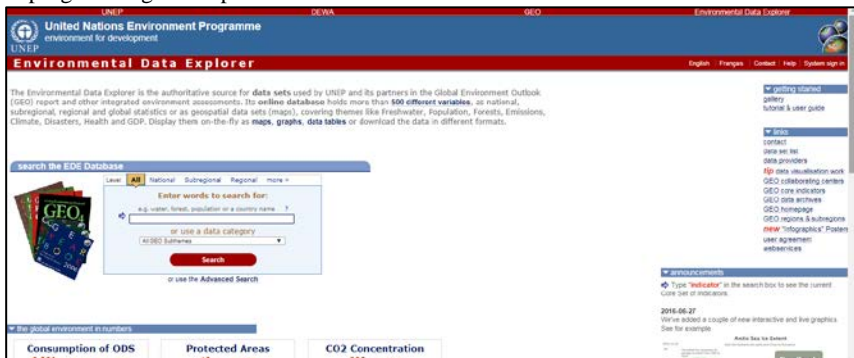
Environment Statistics Section of the United Nations Statistics Division (UNSD)

<https://unstats.un.org/unsd/envstats/>

Програма ООН з навколишнього природного середовища – Environmental Data Explorer, UNEP

<http://geodata.grid.unep.ch/>

OECD/Statistics from A to Z

<https://data.oecd.org/>

OECD Data

Find, compare and share the latest OECD data: charts, maps, tables and related publications ...

Browse by topic or country

Search

Search tips
Catalogue of OECD databases

OECD Data

Featured Charts

The OECD area employment rate, defined as the share of people of working-age in employment, increased by 6.2 percentage points in the second quarter of 2017, to 67.6%.

Employment rate Total, % of working age population, Q2 2017

Latest news

Statistical news releases
See recent statistical news releases.

Compare your income
Try OECD's Compare your income to check your perception of income inequality against reality!

Statistical resources

OECD.StatExtracts

<http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=FOREST>

OECD.StatExtracts

Complete databases available via OECD's Library

Depletion and growth of forest resources in terms of volume (thousand m³)

Year	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Australia	7 874	11 521	15 586						19 867					17 564
Austria														17 055
Belgium	2 700	3 000	3 400											361 4 000
Canada	1 17 802	550 736												152 057 160 880 170 131 070 200 143 201
Czech	4 523 078	10 116	12 712 130 800 14 500 14 507 14 974 15 411 14 581 14 207 14 050 13 302											14 710 11 600 10 997 11 002 12 266
Denmark	1 876	2 266 493	2 136						2 362	2 216	1 974	1 976	1 776	1 802
Estonia	3	3	4											4
Finland	40 000	87 460	98 512											12 888
France	55 071	55 071												55 247
Germany	4 600	3 800	2 620											27 758 52 491 60 000
Hungary	3 126	3 000	3 042											7 445
Iceland														1 666
Japan	13 470	11 007	8 300											13 207
Korea	95 001	95 000	42 932											37 912
Luxembourg	200	640	1 044											1 077
Luxembourg	179	247	326						326					476
Mexico			1 000											4 907
Netherlands														1 900
New Zealand	3 440	50 000	13 300											18 400
Norway	13 070	10 000	11 500											13 414
Poland	20 177	20 300	30 000											20 197
Portugal														10 600

The OECD database on Policy Instruments for the Environment

<http://www2.oecd.org/eoicst/queries/index.htm>

OECD
BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

The OECD database on Policy Instruments for the Environment

Welcome to the OECD database on policy instruments for the environment

The OECD maintains the Policy Instruments for the Environment (PIE) database, originally developed in co-operation with the European Environment Agency. The database contains detailed qualitative and quantitative information on environmentally related taxes, fees and charges, tradable permits, deposit-refund systems, environmentally motivated subsidies and voluntary approaches used for environmental policy and natural resource management.

The database includes information on OECD countries, OECD accession candidates and, to a lesser extent, other non-OECD countries (58 countries in total). A set of pre-defined queries is accessible from the left-hand panel.

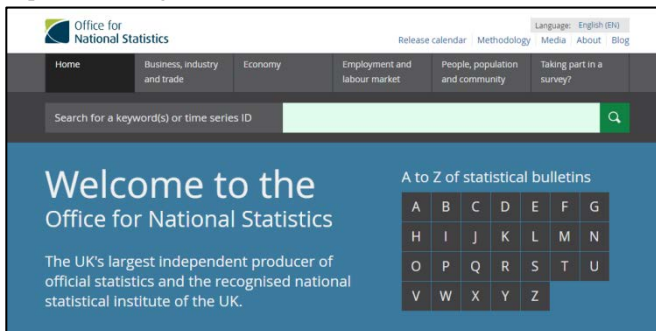
This database has been developed over a number of years, involving experts in various government agencies (e.g., ministries of finance and ministries of environment). Generally the information is more complete for taxes than for other instruments, but coverage of the other instruments is improving.

How to use the database?

The metadata describes the various policy instruments and some other information available in the database.

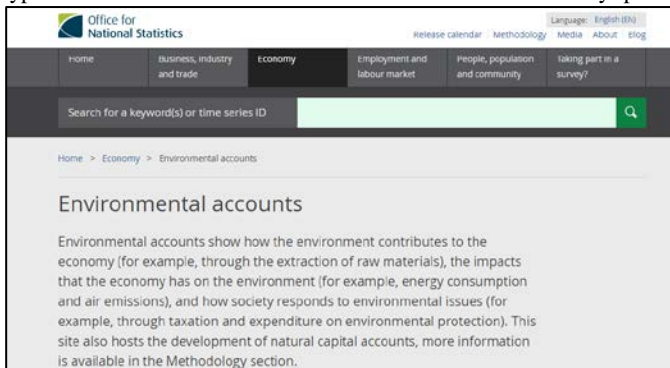
A user's guide for the database explains how and can generate, modify and provide information about the various policy instruments.

Офіс національної статистики Великобританії
Office for National Statistics
<http://www.ons.gov.uk/ons/index.html>

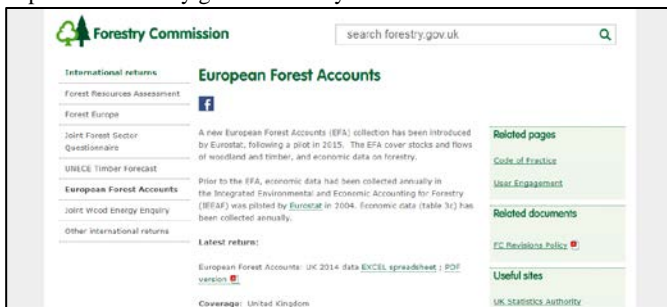
Екологічні рахунки

<http://www.ons.gov.uk/ons/taxonomy/search/index.html?nsl=Environmental+Accounts&nsl-orig=Environmental+Accounts&content-type=Dataset&content-type=Reference+table&sortDirection=DESCENDING&sortBy=pubdate>

Лісова комісія Великобританії

Інтегрований еколого-економічний облік в лісовому секторі
<http://www.forestry.gov.uk/forestry/infd-8ekk3r>

Практичне заняття 3. «Вибір даних та їх візуалізація для аналізу»

Мета – формування практичних вмінь роботи з даними Євростату: пошуку статистичної інформації, вибору необхідних даних для аналізу, їх представлення в різній формі.

Джерела інформації:

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>.
2. Квантиль (Вікіпедія) // <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BB%D1%8C>.

Ключові слова: Євростат, статистика, діаграма, графік.

Індивідуальне завдання

Зареєструйтесь на сайті Євростату для отримання доступу до даних. Дочекайтесь листа, який прийде на Вашу електронну пошту. Увійдіть на сайт через надане Вам посилання. Надалі працюйте в своєму акаунті, увійшовши під своїм паролем.

I частина

1. Увійдіть в меню: *European Commission > Eurostat > Forestry > Data > Main tables > Forestry*.

2. Знайдіть серед показників «*Total roundwood production – Виробництво круглих лісоматеріалів – разом*». Оберіть масив даних. Познайомтеся з піктограмами і таблицею у вікні, що відкрилося.

The screenshot shows the Eurostat website interface for 'Roundwood production'. The table displays data for the years 2005 to 2016 across various European countries. Red boxes with arrows point to specific features: 'Графіки' (Charts) points to the top navigation bar; 'Карты' (Maps) points to the top navigation bar; 'DEMO' points to the top right corner; 'Формат чисел' (Number format) points to the table's column headers; 'Визначення показника' (Indicator definition) points to the table's title; 'Назви/коди країн' (Country names/codes) points to the table's rows; 'Таблиця' (Table) points to the table's content; and another 'Формат чисел' (Number format) points to the table's content.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
EU (27 countries)	581 137	447 202.47	422 200.36	482 813.99*	419 891.10*	416 392.18	384 873.97	424 307.64	430 400.00*	427 813.00*	426 142.60*	438 842.73*	441 840.66*
Euro area (changing composition)	606.50	232 925.48	239 200.85	264 429.53*	230 656.17	214 204.83	236 165.73	239 601.53*	237 347.50*	234 244.82*	231 860.42**	241 938.00*	
Euro area (19 countries)													
Belgium	350.00	4 865.00	5 075.50	5 015.00	4 700.00	4 395.00	4 627.42	5 120.00					
Bulgaria	485.67	5 861.67	5 992.30	5 694.00	6 071								
Czech Republic	601.00	15 910.00	17 678.00	18 508.00	16 161								
Denmark	318.00	2 962.30	2 398.00	2 686.00	2 786.00	2 813.00	2 669.44						
Germany	534.00	56 846.00	62 260.00	76 126.00	55 367.00	46 073.27	54 418.36	56 141.58	52 336.19*	53 307.43	54 366.16	55 812.74	
Estonia	300.00	5 500.00	4 400.00	4 500.00	4 860.00	5 430.00*	7 200.00	7 110.00	7 290.00	7 664.50	8 000.00	7 736.36	
Ireland	362.04	2 648.00	2 671.00	2 710.00	2 232.00	2 426.77	2 616.00	2 636.33	2 585.42	2 759.62	2 627.99	2 907.99	
Spain	165.00	1 670.00	1 621.00	1 767.00*	1 784.00	1 793.00	1 767.00	1 666.00					

3. Для ознайомлення з можливостями роботи з даними натисніть піктограму DEMO, щоби розпочати демонстраційний тур. Ви дізнаєтесь про те, як працює інтерфейс програми, як налаштовуються графіки та карти, завантажуються обрані дані, створюються закладки для подальшої роботи.

4. Перекладіть визначення показника «Roundwood production - Виробництво круглих лісоматеріалів». У яких одиницях він вимірюється?

5. Познайомтесь з різними способами представлення даних. Статистичні дані представлено трьома способами:

- 1) в табличній формі;
- 2) за допомогою діаграми (графіка);
- 3) на карті ЄС.

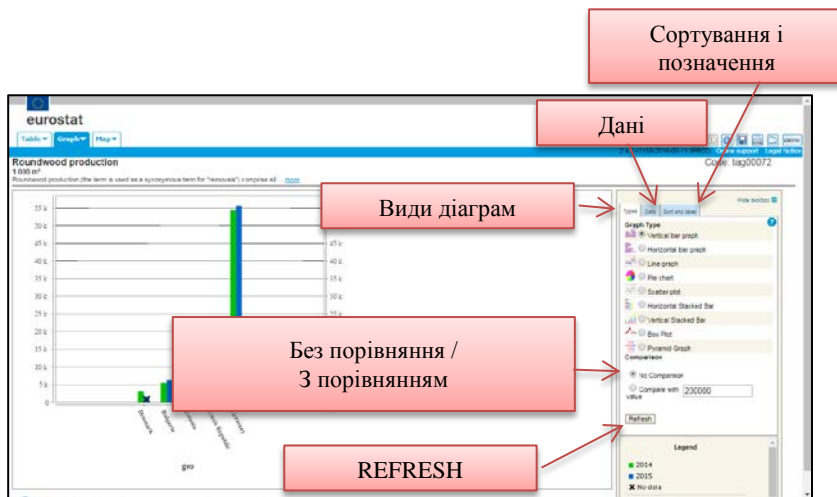
Таблиця

Дані для яких країн подано в таблиці? За який період? Змініть формат чисел та спосіб представлення назв країн, встановіть прийнятий в Україні формат числа 1234,56.

Діаграма

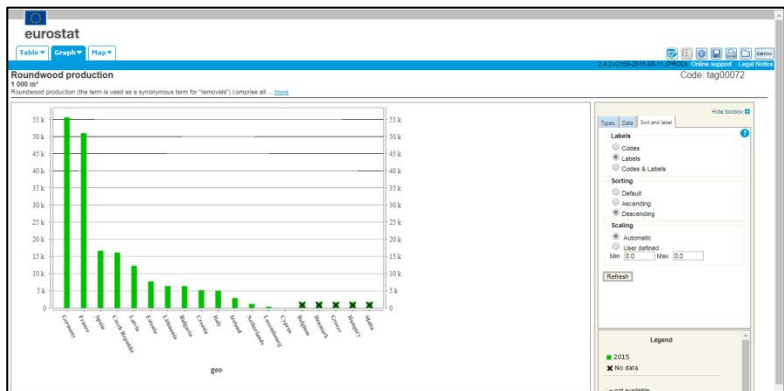
1) Оберіть дані за 2014–2015 роки для п'яти країн. Створіть діаграми різних типів: стовпчикову горизонтальну, стовпчикову вертикальну, точковий графік, графік зі з'єднаними точками. При цьому спочатку оберіть опцію «Без порівняння», потім уведіть числове значення показника для порівняння. Як змінюється інтерпретування графіка? Який тип діаграми найкраще візуалізує дані?

Пам'ятайте, що кожного разу для оновлення діаграми слід натиснути кнопку REFRESH.

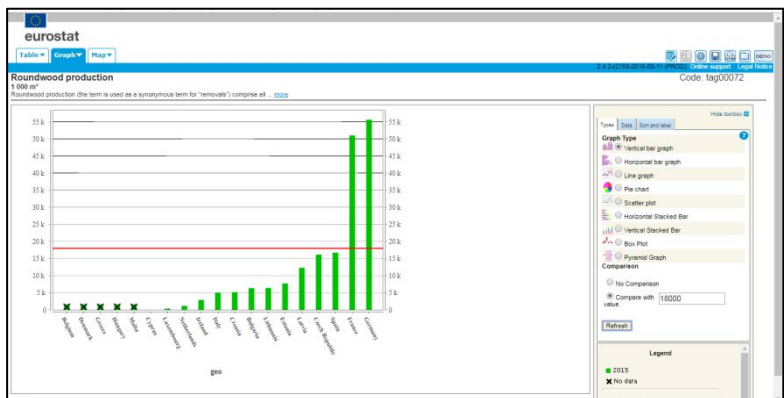

2) Оберіть дані для всіх країн ЄС за 2015 рік. Розташуйте їх спочатку в

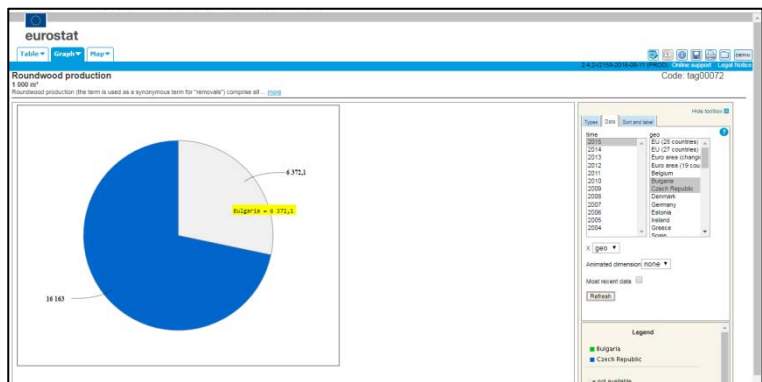
порядку зменшення значень, потім навпаки.

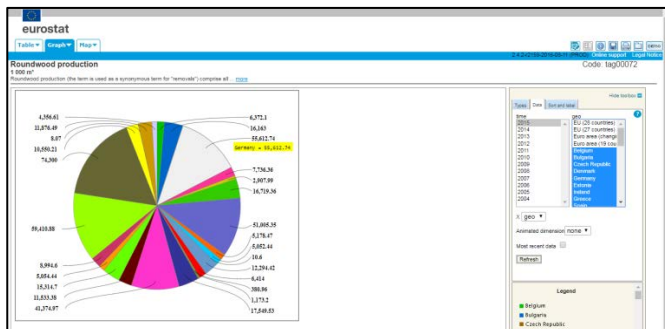
Змініть опцію з «Без порівняння» на «Порівняння з» і задайте значення. Як змінилася діаграма?

3) Оберіть дані для двох країн для 2015 року. Складіть кругову діаграму. Як тлумачити представлені на діаграмі дані? В яких одиницях виміру вони наведені?

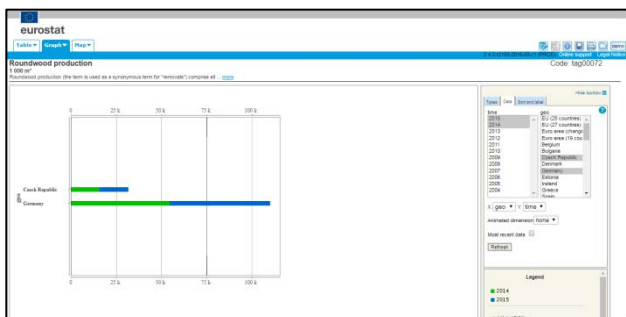

Тепер зробіть те саме для всіх країн ЄС.

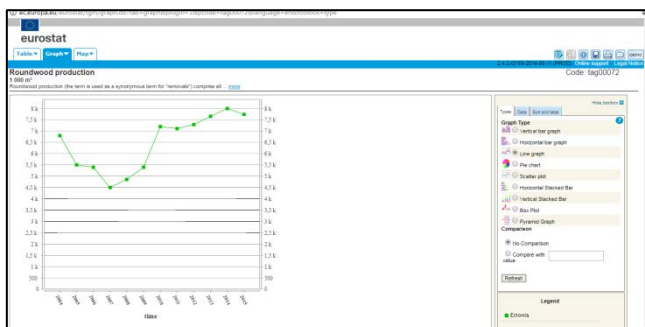
Внесок яких країн до загального обсягу виробництва круглих лісоматеріалів є найбільшим?

4) Оберіть дані для двох країн для 2014 і 2015 років. Побудуйте горизонтальну або вертикальну стовпчикову діаграму з накопиченням (stacked bar).

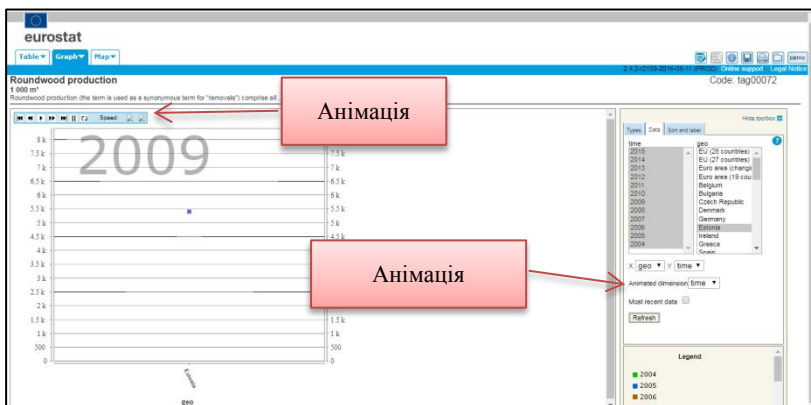

Як тепер слід розуміти інформацію, подану на діаграмі? Зробіть те саме для всіх країн ЄС. Який висновок можна зробити?

5) Оберіть дані для однієї країни ЄС за всі роки. Доби́ть тип діаграми, який, на Ваш погляд, найкраще візуалізує динаміку показника.

б) Тепер створить анімований графік. При цьому має бути обрана стовпчикова або точкова діаграма, по осі Y має відкладатись час, який також є опцією *Animated dimention*. Увімкніть анімацію. Що відображає діаграма?

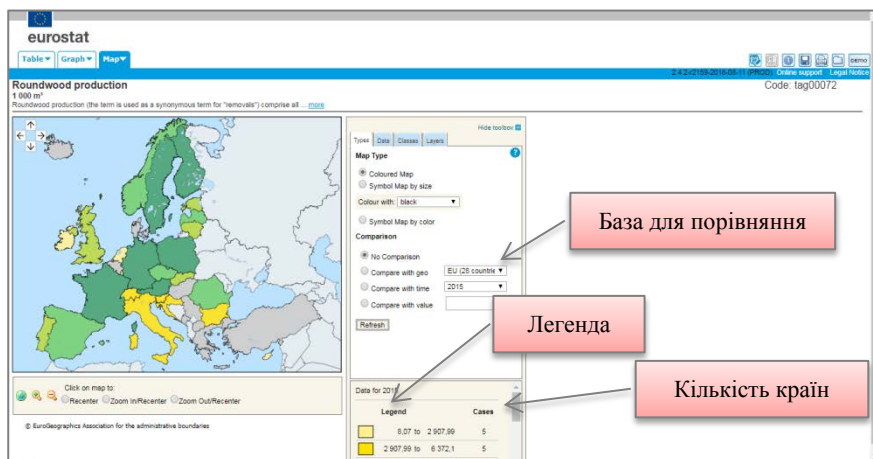

Карта

1) Відкрийте карту. Як відображено статистичні дані на карті? Відобразить на карті значення показника для всіх країн за останній рік, при цьому опція «порівняння» має бути вимкнена. Який висновок можна зробити?

Встановіть за базу для порівняння значення показника для Німеччини. Як змінюється карта? Що тепер означає кожен колір? Дивіться легенду.

Оберіть іншу країну базу для порівняння. Як тепер слід тлумачити інформацію?

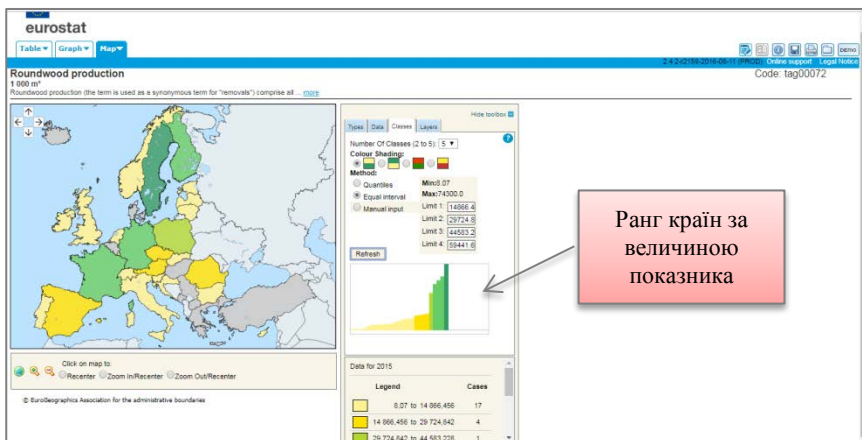

Змініть інтервали значення показника для кольорового відображення на

карті, їх кількість, спосіб поділу на інтервали. Введіть кількість класів 2. Спочатку задайте спосіб поділу – квантилі. Проаналізуйте вигляд карти. Тепер змініть спосіб поділу – рівні інтервали. Як змінюється тлумачення інформації? Задайте верхню межу інтервалів вручну. Як тепер змінився вигляд карти і розподіл країн (див. кількість випадків)?

Змініть кольорову гаму карти.

Позначте на карті столиці. Для цього відкрийте вкладку Layers. Створіть примітку *Balloons* для будь-якої країни, позначивши на ній відсоток лісистості країни або кількість населення.

6. Складіть звіт у форматі документа Word. Дайте відповіді на всі поставлені запитання. Подайте складені графіки і діаграми.

II частина

1. Увійдіть в меню:

European Commission > Eurostat > Forestry > Data > Database

У переліку статистичних таблиць знайдіть таблицю *Roundwood removals under bark by type of ownership (for_owner)*.

Відкрийте таблицю. Перекладіть визначення показників, наведених в ній (http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/for_esms.htm):

Removals of roundwood comprise all quantities of wood felled and removed from the forest and other wooded land or other felling sites. They are measured in cubic metres over bark (including the bark). *Roundwood production* is measured in cubic metres under bark (without bark).

Important legal notice: v3.4.1-20170407-5840-PROD_EUROBASE DATA-EUPL/EMU_PROD/04/04/2013

Roundwood removals under bark by type of ownership [for_owner]

Last update: 05-07-2017

Table Customisation [help](#)

Unit of measure: Thousand cubic metres

State ownership	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
European Union (27 countries)	123 587 06 ^W	145 450 78 ^W	123 379 47 ^W	107 497 00 ^W	114 331 13 ^W	112 282 33 ^W	111 930 10 ^W	111 357 24 ^W
European Union (25 countries)	110 033 06 ^W	122 382 78 ^W	111 335 87 ^W	97 224 10 ^W	102 436 74 ^W	100 096 21 ^W	99 335 50 ^W	98 048 71 ^W
European Union (15 countries)	46 149 97 ^W	65 463 61 ^W	48 717 89 ^W	33 121 26 ^W	35 720 31 ^W	33 053 62 ^W	32 433 34 ^W	30 431 34 ^W
European Community (12 countries)	39 952 97 ^W	49 096 43 ^W	35 491 84 ^W	17 438 54 ^W	20 655 34 ^W	18 354 16 ^W	17 929 71 ^W	15 821 97 ^W
Euro area (EA11-2006, EA12-2007)	45 433 34 ^W	56 870 86 ^W	44 121 79 ^W	24 729 27 ^W	29 198 37 ^W	25 584 15 ^W	24 931 48 ^W	23 308 71 ^W
Belgium	2 328 08	2 321 62 ^W	2 072 70	1 528 20 ^W	2 128 89 ^W	1 951 07		
Bulgaria	4 131 00	3 750 00	4 185 00	3 372 00	4 327 00	4 710 27	4 402 00	4 429 11
Czech Republic	10 941 00	11 330 00	9 386 00	9 216 00	9 930 00	9 144 00	9 916 00 ^W	9 381 00
Denmark	529 38	589 49	635 40 ^W	661 00 ^W	600 20 ^W	560 82		
Germany (until 1998 former east Germany)	21 941 00	26 828 97	18 993 00	1 011 78	1 687 14	1 054 18	1 071 76	1 283 77
Greece	3 150 00	2 200 00	2 460 00	2 510 00	2 300 00	2 100 00	3 100 00	3 100 00
Estonia	2 495 00	2 363 00	2 381 90	2 192 18	2 095 90	2 138 18	2 135 18	2 325 50
France	1 210 43	1 330 76 ^W	977 31 ^W	710 43	738 81	911 03		850 11
Spain	459 96	3 969 50 ^W	493 66	398 17	428 88	415 00 ^W	423 24 ^W	423 33
Italy	5 588 42	5 489 33	4 825 34 ^W	4 341 03 ^W	5 264 71 ^W	5 115 85	4 927 02 ^W	5 291 12 ^W
Cyprus	523 88	301 62	336 77	302 24	3 064 64	1 661 22	1 661 22 ^W	
Lithuania	5 95	10 99	8 12	7 93	6 77	5 81	9 46	7 8
Latvia	6 938 30	6 481 03 ^W	4 688 31 ^W	5 529 64 ^W	6 473 19	6 689 70 ^W	6 129 50	5 851 11
Luxembourg	1 440 00	3 395 00	3 373 66	3 338 72	3 420 29	3 383 00	3 697 00	2 700 00
Hungary	33 42	22 72 ^W	36 00 ^W	33 90 ^W	31 24 ^W	29 95		
Holland	3 959 00	3 834 00	3 554 29 ^W	3 468 79	3 801 78	3 822 96	3 593 01	3 797 2
Netherlands	0 00	0 00	0 00	0 00	0 00	0 00	0 00	0 00
Portugal	445 07	408 82	446 84	456 45	420 00	392 90	382 10	443 3

Available flags: W break in time series, E estimated, N not significant, P provisional, R revised, C confidential, D definition differs, see metadata, F forecast, S see metadata (phased out), Special values: I not available

2. Зробіть вибірку даних для однієї країни для останнього року: загальний обсяг вивезення деревини в розрізі форм власності і порід, як показано нижче:

Important legal notice: v3.4.1-20170407-5840-PROD_EUROBASE DATA-EUPL/EMU_PROD/04/04/2013

Roundwood removals under bark by type of ownership [for_owner]

Last update: 05-07-2017

Table Customisation [help](#)

Unit of measure: Thousand cubic metres

Labels: Codes Labels Both Dimension specific

Call formatting: 1.234.56 1.234.56 1.234.56

Hide empty lines Hide flags/tooltips

TREE SPEC: OWNER

Geopolitical entity (reporting): Finland

Period of time (annual, quarterly, monthly, daily, accumulated from January): 2013

OWNER	Total - all species	Coniferous	Non-coniferous
State ownership	5 090 53	4 533 87	556 65
Other public ownership	0 00	0 00	0 00
Private ownership	54 320 37	42 337 20	11 983 17

3. Скачайте вибірку даних у файлі Excel. Для їх візуалізації на листі Excel побудуйте кругові діаграми.

4. Складіть звіт у форматі документа Word. Дайте відповіді на всі поставлені запитання. Подайте складені графіки і діаграми.

Практичне заняття 4. «Склад ВВП»

Meta – закріплення теоретичних знань про склад ВВП, ВДВ, розвиток практичних вмій пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмій щодо аналізу даних; опанування іншою мовою термінології.

Джерела інформації:

1. Лісова політика: теорія і практика. Монографія. - Львів: ЛА "Піраміда", 2008. – 612 с. – Розділ 3.
2. National Accounts Statistics: Main Aggregates And Detailed Tables, 2016 // <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/pubsDB.asp?pType=3>.
3. Система национальных счетов 2008. §2.86, с.46; §2.135-2.138, с.61; §6.70, с.195; §6.82, с.198; §16.47, с.684.
4. Методологічні пояснення щодо розрахунку ВВП // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Ключові слова: валова додана вартість (ВДВ), валовий внутрішній продукт (ВВП), чистий внутрішній продукт (ЧВП), проміжне споживання, рахунок виробництва, рахунок утворення доходу.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися з джерелами [1, 3, 4].
2. Обрати країну для дослідження. На основі даних рахунка виробництва і рахунка утворення доходу країни скласти табл. 3-6 (відповідно до рис.1). У таблицях відобразити склад ВВП економіки за останній рік. Джерело даних: [2], табл.4.1 для кожної країни – *Table 4.1 Total Economy (S.1) at current prices*.
2. У табличному процесорі Excel побудувати стовпчасту діаграму (гістограму з накопиченням), на якій відобразити склад ВВП економіки в динаміці.
3. Дати визначення всіх термінів, користуючись термінологічним словником на с. XXI джерела [2]:

Production account

Output

Gross domestic product - output based

Gross domestic product at market prices

Gross value added

Value added - gross

Gross value added at basic prices

Gross value added at producers' prices

Net value added

Value added - net

Intermediate consumption

Mixed income

Operating surplus

Gross

Net

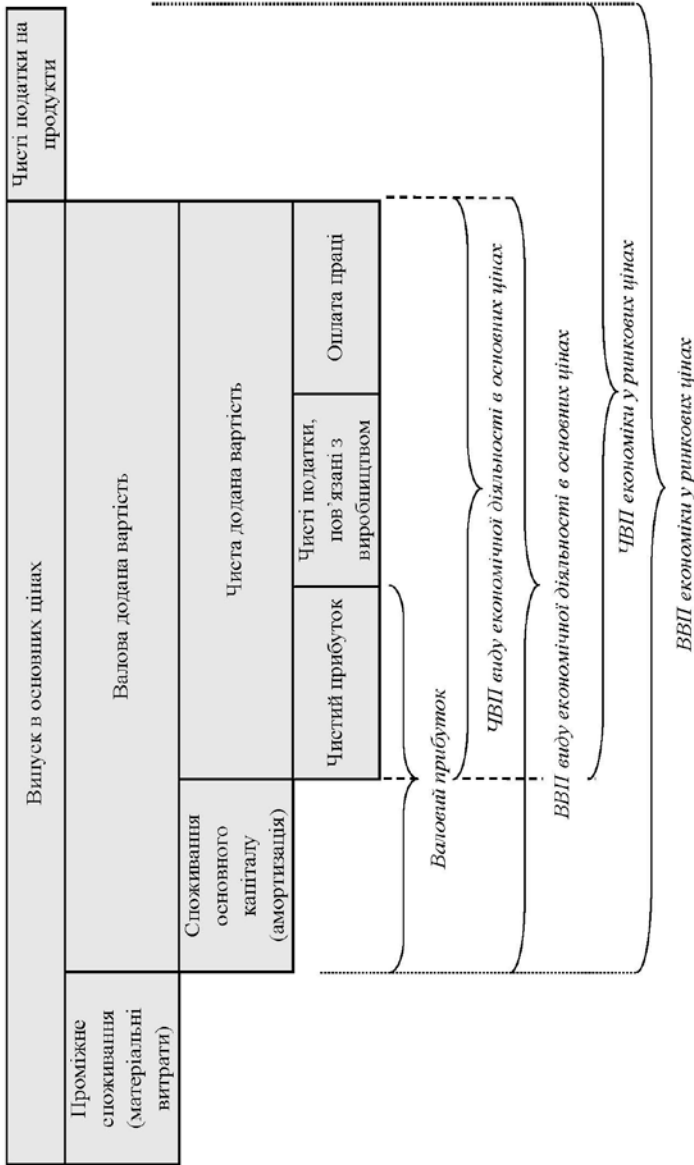

Рис. 1. Склад ВВП

Таблиця 3. Обчислення ВВП виробничим методом

Випуск в основних цінах Output at basic prices		Чисті податки на продукти Taxes less subsidies on products
Проміжне споживання Intermediate consumption, at purchaser's prices	Валовий внутрішній продукт Gross Domestic Product	

Таблиця 4. Економічна структура ВВП

Валовий внутрішній продукт Gross Domestic Product	
Споживання основного капіталу Consumption of fixed capital	Чистий внутрішній продукт Net Domestic Product

Таблиця 5. Розподіл ВВП

Валовий внутрішній продукт Gross Domestic Product			
Валовий прибуток Gross operating surplus	Валовий змішаний дохід Gross Mixed Income	Оплата праці Compensation of employees	Чисті податки, пов'язані з виробництвом Taxes on production and imports, less subsidies

Таблиця 6. Економічна структура ЧВП

Чистий внутрішній продукт Net Domestic Product		
Чистий прибуток	Оплата праці	Чисті податки

Практичне заняття 5. «Аналіз ВВП за видами економічної діяльності»

Мета – закріплення теоретичних знань про ВВП і ВДВ, класифікатори видів економічної діяльності; розвиток практичних вмінь пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації :

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>. Меню: European Commission →Eurostat→Data→Database.
2. ВВП України // http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2016u_n.htm.
3. Система национальных счетов 2008.
4. National Accounts Statistics: Main Aggregates And Detailed Tables, 2016 // <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/pubsDB.asp?pType=3>.
5. National Accounts // <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/default.asp>.

Ключові слова: валова додана вартість (ВДВ), валовий внутрішній продукт (ВВП), класифікатор діяльності, current prices, constant prices.

Приклад

У табл. 7 подано структуру валової доданої вартості у Львівській області в 2015 році, %.

Таблиця 7. Валова додана вартість за видами економічної діяльності у Львівській області в 2015 р.

	Валова додана вартість за видами економічної діяльності (КВЕД 2010), млн. грн ¹	Частка, %
1	2	3
Всього	82 665	100
Сільське, лісове та рибне господарство	9 211	11,1
Промисловість	15 515	18,8
добувна промисловість і розроблення кар'єрів	2 265	2,7
переробна промисловість	10 093	12,2

¹ Джерело: База даних Головного управління статистики у Львівській області (http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Dialog/statfile.asp?lang=1).

Продовження табл. 7

1	2	3
постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	2 827	3,4
водопостачання; каналізація, поводження з відходами	330	0,4
Будівництво	2 044	2,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	12 755	15,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	7 788	9,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	1 030	1,2
Інформація та телекомунікації	4 407	5,3
Фінансова та страхова діяльність	2 385	2,9
Операції з нерухомим майном	8 406	10,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	1 677	2,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1 254	1,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	5 965	7,2
Освіта	5 575	6,7
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3 376	4,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	544	0,7
Надання інших видів послуг	733	0,9

Індивідуальне завдання

1. Обрати країну для дослідження.
2. Зробити вибірку даних з джерела [4] *National Accounts Statistics: Main Aggregates And Detailed Tables*, таблиці 2.1, 2.2, 2.4, 2.5 (залежно від наявності даних для країни).
3. Дослідити динаміку ВВП.

Таблиця 8. Вихідні дані – Value added by industries at constant prices

Показник	Роки			
	2005			2016
Валова додана вартість в основних цінах, галузь Agriculture, forestry and fishing				
ВВП економіки в ринкових цінах				

Представити дані в таблиці і графічно. Показники у яких цінах Ви використали для аналізу динаміки економічного зростання? Чому? У цінах якого року виміряно показники? Складіть висновки.

4. Дослідити структуру ВДВ.

Таблиця 9. Вихідні дані – Value added by industries at **current** prices

Показник	2005	2016
Валова додана вартість в основних цінах – разом		
за видами економічної діяльності:		
•		
•		
Чисті податки на продукти		
ВВП економіки в ринкових цінах		

Обчислити частки різних видів економічної діяльності.

Таблиця 10. Склад ВВП

Показник	2005		2016	
	Внесок у ВВП країни (структура ВВП), %	Частка ВДВ виду економічної діяльності у ВДВ економіки (структура ВДВ), %	Внесок у ВВП країни (структура ВВП), %	Частка ВДВ виду економічної діяльності у ВДВ економіки (структура ВДВ), %
Валова додана вартість в основних цінах – разом		100		100
за видами економічної діяльності:				
•				
•				
Чисті податки на продукти		x		x
ВВП економіки в ринкових цінах	100	x	100	x

5. Представити дані у вигляді кругової діаграми з відображенням частки галузей. Які галузі роблять найбільший внесок у ВВП країни? Який внесок сільського, лісового і рибного господарств (Agriculture, forestry and fishing)? Як змінилася структура економіки за досліджуваний період (порівняйте її для першого і останнього років)?

6. Порівняйте структуру ВВП даної країни в 2016 р. і України.

7. Складіть письмовий звіт з поясненням всіх термінів.

Практичне заняття 6. «Аналіз економічних тенденцій»

Мета – закріплення теоретичних знань про макроекономічні агрегати та інші макроекономічні показники; розвиток практичних вмінь пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації:

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>. Меню: European Commission →Eurostat→Data→Database
2. Economic Trends – опис інтерактивного інструмента // [http://ec.europa.eu/eurostat/help/first-visit/tools#Economic trends](http://ec.europa.eu/eurostat/help/first-visit/tools#Economic_trends)
3. Economic Trends // <http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/economy/desktop/index.html> (англійською, французькою, німецькою мовами).
4. National accounts and GDP // http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP
5. ВВП України // http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2_016u_n.htm
6. Система национальных счетов 2008.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий і чистий національний дохід, прями іноземні інвестиції.

Індивідуальне завдання

1. Обрати країну ЄС для дослідження. Зробити вибірку даних для обраної країни з сайту Євростат. Скачати файл з вибіркою.
2. Назви показників перекласти українською мовою, розтлумачити зміст і спосіб обчислення, навести одиниці виміру.
3. Порівняти дані для обраної країни для останнього року з Україною.
4. Проаналізувати дані, представити в графічній і табличній формах, зробити висновки.
5. Скласти письмовий звіт.

Таблиця 11. Аналіз статистичних даних

№ п/п	Показники для дослідження	Завдання для аналізу
1	2	3
1	<i>Меню:</i> European Commission →Eurostat→Data→Database <i>Таблиці:</i> GDP and main components (output, expenditure and income) Gross domestic product at market prices	Дослідити динаміку показників.
2	Real DGP growth rate	

1	2	3
3	Gross national income	Визначити частку чистого національного доходу у валовому в динаміці. Визначити співвідношення між Gross domestic product і Gross national income. Пояснити різницю.
4	Net national income	
5	Меню: European Commission→Eurostat→Economic globalisation indicators→Indicators→Foreign direct investments Inward FDI stocks in % of GDP	Проаналізувати залежність між Gross domestic product і Inward FDI stocks in % of GDP. Чи призвело збільшення прямих іноземних інвестицій до збільшення Gross domestic product.
6	Таблиця: Population and social condition Unemployment (середньорічний рівень безробіття)	
7	Таблиця: General and regional statistics - Economy and finance – Prices Inflation rate	
8	GDP per inhabitant	Проаналізувати динаміку за допомогою інтерактивного інструмента візуалізації даних Economic Trends. Порівняти з ЄС у цілому (EU28).

Таблиця 12. Вибірка даних

	Одиниця виміру	19...	...		2016	Україна 2016
Gross domestic product at market prices						
Real DGP growth rate						
Gross national income						
Net national income						
Inward FDI stocks						
Unemployment						
Inflation rate						

Побудувати графіки для показників Gross domestic product, Gross national income, Net national income, Inward FDI stocks, Unemployment, Inflation rate.

Побудувати стовпчасту діаграму з відображенням показників Gross national income, Net national income.

Практичне заняття 7. «Аналіз зведених національних рахунків України»

Мета – закріплення теоретичних знань про систему національних рахунків; розвиток практичних вмінь пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни.

Джерела інформації:

1. Державна служба статистики України. *Меню*: Статистична інформація > Зведені національні рахунки за кварталами // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Система національних счетів 2008. §1.14-1.19, §2.82-2.106.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт (ВВП), національний дохід, наявний дохід, чисте багатство країни.

Індивідуальне завдання

1. Проаналізувати зведені квартальні національні рахунки України **за один квартал в межах останніх двох років** (за вибором студента). Для зразка зведені національні рахунки України подано в додатку 2. Дати відповіді на питання:

- Чому дорівнюють загальні ресурси товарів і послуг, що утворилися в економіці країни за період?
- На що витрачено загальні ресурси товарів і послуг? Встановіть структуру використання: споживання, нагромадження, експорт (%).
- Чому дорівнює сальдо зовнішньої торгівлі?
- Яку частку становить чистий внутрішній продукт від валового?
- Встановіть структуру ВВП економіки за напрямками використання, %: оплата праці найманих працівників, чисті податки на виробництво і імпорт, валовий прибуток/змішаний дохід.
- Як виміряно чистий прибуток/змішаний дохід?
- Чому дорівнює сальдо доходів від власності, одержаних від інших країн?
- З чого складається валовий національний дохід?
- Чим чистий національний дохід відрізняється від валового? Яку частку від нього становить, %?
- Чим валовий наявний дохід відрізняється від чистого?
- Встановіть процентний розподіл валового наявного доходу (скоригованого на величину зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних пенсійних фондах) на споживання і заощадження.
- Чим величина валового заощадження відрізняється від чистого заощадження?
- Чому дорівнює величина чистого нагромадження основного капіталу?
- Як змінилося чисте багатство країни за рахунок заощадження та капітальних трансфертів?
- Країна є позичальником чи кредитором? Як Ви це оцінюєте?

2. Складіть звіт. Опишіть формули для розрахунку.

Практичне заняття 8. «Аналіз статистики лісів»

Мета – закріплення теоретичних знань про основні показники національного обліку лісів та інші макроекономічні показники; розвиток практичних вмінь пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації:

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>. Меню: European Commission →Eurostat→Data→Database
2. Forestry // http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/for_esms.htm.
3. Land cover and land use, landscape (LUCAS) // http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lan_esms.htm.
4. Група за інтересом Forestry statistics and accounts // <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>.
5. Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. База даних Головного управління статистики у Львівській області // http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/Dialog/statfile.asp?lang=1
7. Статистичний довідник «Довкілля Львівщини». Розділ «Основні показники ведення лісового господарства».

Ключові слова: лісові активи, площа, запас, заготівля.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися зі статистичними даними на сайті Євростат.
2. Зробити вибірку даних з сайту Євростат. Скачати файл з вибіркою. Назви показників перекласти українською назву, розтлумачити зміст і спосіб обчислення, навести одиниці виміру.
3. Порівняти дані для обраної країни для останнього року з Україною.
4. Проаналізувати дані, представити в графічній і табличній формах, зробити висновки.
5. Скласти письмовий звіт.

Таблиця 13. Аналіз лісових активів: площа

Показники для дослідження	Завдання для аналізу
1	2
Меню: Database by themes →Agriculture, forestry and fisheries →Forestry→Sustainable forest management→Assets→Forest area Лісові землі:	Зробити вибірку для трьох обраних країн, проаналізувати зміну площі лісів за досліджуваний період. Представити графічно. Порівняти з Україною.
• Total area of forests and other wooded land	Представити структуру площі лісів та інших вкритих лісом земель у вигляді стовпчикової діаграми.
• Forests	

1	2
<ul style="list-style-type: none"> • Other wooded land 	
<ul style="list-style-type: none"> • Forests available for wood supply 	
<p><i>Меню:</i> Database by themes →Agriculture, forestry and fisheries →Forestry→Sustainable forest management→Assets→Environmental aspects</p> <p>Захисні ліси:</p>	<p>Визначити частку від Total area of forests and other wooded land, %</p> <p>Представити структуру площі захисних лісів у вигляді кругової діаграми</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Forest area with a protective function 	
<ul style="list-style-type: none"> • Protective forests with soil, water and other ecosystem functions 	
<ul style="list-style-type: none"> • Protective forests with infrastructure and managed natural resources functions 	
<p><i>Меню:</i> New items</p> <p>Population on 1 January</p>	<p>Обчислити показник лісозабезпеченості країни (га/особу) для останнього року шляхом ділення площі лісів на чисельність населення, порівняти з Україною.</p>
<p><i>Меню:</i> Database by themes →General and regional statistics→Land cover</p> <p>Total area (Total land cover)</p>	<p>Обчислити показник лісистості в динаміці, % від площі суші, порівняти з Україною для останнього року</p>

Таблиця 14. Аналіз лісових активів: запас і вилучення деревини

Показники для дослідження	Завдання для аналізу
1	2
<p><i>Меню:</i> Database by themes →Agriculture, forestry and fisheries→Forestry→Sustainable forest management→Assets→Wood volume</p>	<p>Зробити вибірку для трьох обраних країн, проаналізувати зміну запасу і вилучення деревини за досліджуваний період. Представити графічно. Дані за останній рік порівняти з Україною.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Growing stock of forests 	
<ul style="list-style-type: none"> • Growing stock in forests available for wood supply 	<p>Визначити частку від загального запасу, %</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Increment in forests available for wood supply 	
<ul style="list-style-type: none"> • Fellings in forests available for wood supply 	
<ul style="list-style-type: none"> • Fellings in percent of net increment 	

1	2
<p>Меню: New items</p> <p>Population on 1 January</p>	<p>Обчислити показник лісозабезпеченості країни (м³/особу) для останнього року шляхом ділення запасу деревини в лісах, доступних для постачання деревини, на чисельність населення, порівняти з Україною.</p>

Практичне заняття 9. «Аналіз популяції підприємств галузей лісового комплексу»

Мета – закріплення теоретичних знань про структуру галузі; розвиток практичних вмінь пошуку статистичної інформації, вибору даних для аналізу, опрацювання статистичної інформації, аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; збір і опрацювання даних для магістерського дослідження; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації:

1. Eurostat // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main>. Меню: European Commission →Eurostat→Data→Database.
2. ВВП України // http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/vvp/vvp_kv/vvp_kv_u/vvpf_kv2016u_n.htm.

Ключові слова: структурна статистика, класифікатор видів економічної діяльності, класифікація підприємств за розмірами і кваліфікацією персоналу.

Індивідуальне завдання

1. Обрати країну ЄС для дослідження. Зробити вибірку даних для обраної країни з сайту Євростат. Скачати файл з вибіркою. Назви показників перекласти українською мовою, розтлумачити зміст і спосіб обчислення, навести одиниці виміру.

2. Порівняти дані для обраної країни з Україною (за один рік).

3. Проаналізувати дані, представити в графічній і табличній формах, зробити висновки.

4. Скласти письмовий звіт.

Вибірка даних

1) Джерело даних: Basic economic information on the enterprises by NACE Rev. 2 activity and size class

Досліджувані види економічної діяльності:

A02 Forestry and logging

C16 Manufacture of wood and of products of wood and cork,
except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting
materials

C31 Manufacture of furniture

Групування підприємств за кількістю працюючих в базі даних Євростат:

Total

From 10 to 49 employees

From 50 to 249 employees

250 employees or more

Групування підприємств за кількістю працюючих в базі даних Державної служби статистики України (в даному дослідженні)

Підприємства з кількістю найманих працівників	Категорія підприємств
• 1-9 працівників	мікропідприємства
• від 10 до 49 працівників	малі підприємства
• від 50 до 249 працівників	середні підприємства
• 250 або більше працівників	великі підприємства

Основні показники діяльності підприємства:

Total turnover

Total number of employees

Turnover from sales outside the home country

Total number of enterprises in the population

Інноваційність підприємств:

Enterprises with 0 % of employees with university education

Enterprises with 1 % to 4 % of employees with university education

Enterprises with 5 % to 9 % of employees with university education

Enterprises with 10 % to 24 % of employees with university education

Enterprises with 25 % to 49 % of employees with university education

Enterprises with 50 % to 74 % of employees with university education

Enterprises with more than 75 % of employees with university education

2) Джерело даних: Population on 1 January

Показник - чисельність населення країни.

Таблиця 15. Аналіз показників структурної статистики галузей лісового комплексу _____ (назва країни) за 201_ рік

Показник	Одиниця виміру	A02 Forestry and logging	C16 Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials	C31 Manufacture of furniture
1	2	3	4	5
<i>Загальні показники роботи галузі</i>				
Кількість суб'єктів господарювання	одиниць			
Кількість найманих працівників	тис. осіб			
Кількість найманих працівників в середньому на одне підприємство	осіб/ підприємство			
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг)	млн. євро			
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в середньому на одне підприємство*	млн. євро/ підприємство			
Обсяг реалізації продукції (товарів, послуг) на експорт	млн. євро			
Обсяг реалізації продукції (товарів, послуг) на експорт в середньому на одне підприємство*	млн. євро/ підприємство			
Кількість суб'єктів господарювання на 10 тис. осіб наявного населення*	одиниць			
Кількість суб'єктів господарювання на 10 тис. осіб наявного населення для України	одиниць			
<i>Структурна статистика</i>				
Розподіл загальної кількості суб'єктів господарювання за розмірами:				
• 1-9 працівників	одиниць			
• від 10 до 49 працівників	одиниць			

Продовження табл.15

1	2	3	4	5
• від 50 до 249 працівників	одиниць			
• 250 або більше працівників	одиниць			
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) всіма підприємствами підгрупи:	млн. євро			
• 1-9 працівників (мікропідприємства)				
• від 10 до 49 працівників (малі підприємства)				
• від 50 до 249 працівників (середні підприємства)				
• 250 або більше працівників (великі підприємства)				
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в середньому на одне підприємство підгрупи*:	млн. євро/підприємство			
• 1-9 працівників (мікропідприємства)				
• від 10 до 49 працівників (малі підприємства)				
• від 50 до 249 працівників (середні підприємства)				
• 250 або більше працівників (великі підприємства)				
Кількість найманих працівників для всіх підприємств підгрупи:	тис. осіб			
• 1-9 працівників (мікропідприємства)				
• від 10 до 49 працівників (малі підприємства)				
• від 50 до 249 працівників (середні підприємства)				

Продовження табл.15

1	2	3	4	5
• 250 або більше працівників (великі підприємства)				
Кількість найманих працівників в середньому на одне підприємство підгрупи:	осіб			
• 1-9 працівників (мікропідприємства)				
• від 10 до 49 працівників (малі підприємства)				
• від 50 до 249 працівників (середні підприємства)				
• 250 або більше працівників (великі підприємства)				
Продуктивність праці - обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в середньому на одного працюючого для підприємств підгрупи	тис. євро/особу			
• 1-9 працівників (мікропідприємства)				
• від 10 до 49 працівників (малі підприємства)				
• від 50 до 249 працівників (середні підприємства)				
• 250 або більше працівників (великі підприємства)				
<i>Розподіл підприємств за рівнем кваліфікації персоналу</i>				
Розподіл загальної кількості суб'єктів господарювання за рівнем освіти працівників:	одиниць			
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 0 %				

1	2	3	4	5
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 1-4 %				
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 5-9 %				
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 10-24 %				
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 25-49 %				
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 50-74 %				
• підприємства, на яких кількість працівників з вищою освітою становить 75 % і більше				

*Примітка: визначається розрахунковим шляхом.

Графіки

Стовпчаста діаграма:

- Кількість підприємств, обсяг реалізації (включаючи експорт), кількість працівників для кожного виду економічної діяльності. Порівняти показники між галузями.
- Кількість суб'єктів господарювання в досліджуваних галузях на 10 тис. осіб наявного населення. Порівняти дані для досліджуваної країни з Україною.
- Продуктивність праці - обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) в середньому на одного працюючого для підприємств підгрупи. Дослідити залежність продуктивності праці від розміру підприємства і галузі.
- Кількість підприємств в кожній галузі в розрізі груп за рівнем освіти працівників (для досліджуваної країни). Порівняти ступінь інноваційності галузей.

Кругова діаграма (дані для досліджуваної країни):

- Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) всіма підприємствами в розрізі підгруп. Дослідити, підприємства якого розміру створюють основну частину випуску.

- Кількість найманих працівників для всіх підприємств в розрізі підгруп. Дослідити, підприємства якого розміру забезпечують більшу кількість робочих місць.

Практичне заняття 10. «Аналіз матеріальних потоків»

Мета – ознайомлення з пріоритетами політики ЄС у галузі зниження матеріаломісткості економіки і показниками їх досягнення; розвиток аналітичних вмій щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; розвиток практичних вмій опрацювання статистичної інформації; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації:

1. Сайт Євростату: European Commission > Eurostat > Environment > Material flows and resource productivity // <http://ec.europa.eu/eurostat/web/environment/material-flows-and-resource-productivity>.
2. Regulation (EU) No 691/2011 of the European Parliament and of the Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32011R0691>.
3. Material flow accounting (Вікіпедія) // https://en.wikipedia.org/wiki/Material_flow_accounting.

Ключові слова: system of environmental economic accounting , material flow accounts, physical flow.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися з:
 - нормативними документами ЄС щодо запровадження обліку матеріальних потоків;
 - показниками, які обліковуються, та методикою їх обчислення;
 - останніми оцінками тенденцій, наведеними в статистичних бюлетенях ЄС.
 Стисло викласти ці питання в звіті.
2. Перекласти назви і дати визначення термінів:

Economy-wide Material Flow Accounts (EW-MFA)

Material flow accounts - main indicators

Domestic extraction (DEU)

Imports (IMP)

Direct material input (DMI)

Exports (EXP)

Domestic material consumption (DMC)

Balancing items (BI)

Net additions to stock (NAS)

Resource productivity

3. Скласти схему матеріальних потоків.

4. Обрати країну для дослідження і порівняння з загальноєвропейськими показниками. Зробити вибірку статистичних даних за весь період, коли вони обліковувалися. Представити дані в графічній формі. Назви показників перекласти українською мовою, розтлумачити зміст і спосіб обчислення, навести одиниці виміру.

Показники для дослідження:

- 1) Внутрішнє споживання матеріалів – разом і в розрізі складових, для країн ЄС
Domestic material consumption (DMC)
Таблиця Material flow accounts
 - 2) Ефективність використання матеріального потоку, в постійних цінах, євро/кг, для країн ЄС
Resource productivity, chain linked volumes (або Purchasing Power Standard)
Таблиця Resource productivity
5. Дослідити величину матеріального потоку в динаміці та його склад.

Таблиця 16. Внутрішнє споживання матеріалів Domestic material consumption (DMC) за період 20__-20__ рр.*

Показник	Одиниця виміру	Роки			
Країна - разом					
в т.ч. за компонентами матеріального потоку:					
•					
•					
ЄС - разом					
в т.ч. за компонентами матеріального потоку:					
•					
•					

*Джерело даних: таблиця Material flow accounts.

Дані «разом» представити також у вигляді графіка. Які тенденції спостерігалися впродовж досліджуваного періоду?

З чого складається матеріальний потік? Дослідити структуру внутрішнього споживання матеріалів, її зміну за період. Який головний компонент матеріального потоку країни? ЄС? Чим відрізняється структура для даної країни (останній рік) від структури для ЄС? Структуру представити круговою діаграмою.

6. Дослідити ефективність використання матеріального потоку.

Таблиця 17. Порівняльний аналіз ефективності матеріального потоку за період 20__-20__ рр.*

	Одиниця виміру	Роки			
Країна					
ЄС в цілому					

*Джерело даних: таблиця Resource productivity

Представити дані у формі стовпчастої діаграми. Наскільки ефективно матеріальний потік використовується країною?

7. Знайдіть додаткові дані про співвідношення ваги імпорту і експорту країни. Зробіть висновки. Складіть письмовий звіт.

Практичне заняття 11. «Аналіз природоохоронних витрат окремих країн»

Мета – закріплення знань показників природоохоронної діяльності в країні; розвиток аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; розвиток практичних вмінь опрацювання статистичної інформації за допомогою програмного забезпечення; поглиблення знань англомовної термінології.

Джерела інформації:

1. System of Environmental-Economic Accounting: Central Framework. - European Commission, FAO, International Monetary Fund, OECD, United Nations, World Bank. – 2012. – 306 р. Затверджено на 43 сесії Статистичної комісії ООН, 28.02.2012-02.03.2012 // http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/White_cover.pdf. «Центральная основа Системы эколого-экономического учета». Розділ 4, параграфи 4.8-4.32.
2. Врублевська О.В. Економіка природокористування для екологів-дослідників: навч. посіб. для студентів ВНЗ / О.В.Врублевська. – Львів: ВД «Панорама», 2014. – 128 с. Розділ 3.5.
3. Сайт European Commission-Eurostat-Environment-Environmental protection expenditure // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/environment/environmental_protection_expenditure
4. Environmental protection expenditure // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Environmental_protection_expenditure.

Ключові слова: природоохоронні витрати, природоохоронна діяльність, поточні природоохоронні витрати, природоохоронні інвестиції.

Теоретичний матеріал

Природоохоронні витрати (ПОВ) – це витрати на заходи (діяльність), головною метою яких є скорочення, запобігання, ліквідація забруднення або будь-

яких інших видів деградації довкілля, які є наслідком операційної діяльності економічних суб'єктів. Не належать до природоохоронних заходи (діяльність) і відповідні витрати, первинна функція яких є іншою, зокрема, менеджмент природних ресурсів, діяльність щодо запобігання природним катаклізмам, вдосконалення умов праці, заходи, що здійснюються з метою економії або головною метою яких є одержання економічних вигід.

Європейська стандартна статистична класифікація видів природоохоронної діяльності (Classification of Environmental Protection Activities – CEPA) передбачає такі категорії:

1. Очищення атмосферного повітря і проблеми зміни клімату.
2. Очищення стічних вод (в т.ч. запобігання і очищення скидів у поверхневі води).
3. Поводження з відходами (в т.ч. переробка малорадіоактивних відходів, компостування, утворення відходів прибирання вулиць, утилізація).
4. Захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод (в т.ч. всі види усунення забруднень).
5. Зниження шумового і вібраційного впливу (крім заходів з охорони праці).
6. Збереження біорізноманіття і середовища існування.
7. Радіаційна безпека (крім заходів щодо запобігання аваріям і катастрофам).
8. Науково-дослідні роботи.
9. Інші напрями природоохоронної діяльності.

Природоохоронні витрати за своєю економічною сутністю поділяються на:

- інвестиції в природоохоронну діяльність, або капітальні інвестиції – витрати, пов'язані зі створенням (будівництвом, реконструкцією, розширенням, технічним переоснащенням) або придбанням основних засобів природоохоронного призначення (споруд, установок, обладнання, агрегатів тощо) і купівлею земельних ділянок для природоохоронної діяльності;
- поточні витрати на охорону довкілля: включають вартість вхідних ресурсів природоохоронної діяльності (електроенергії, матеріалів, заробітну плату і соціальні відрахування, знос основних засобів тощо).

Для аналізу природоохоронних витрат за видами економічної діяльності в ЄС застосовується статистична класифікація видів економічної діяльності NACE (акронім від фр. *Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes*) — система для класифікації видів економічної діяльності, розроблена на основі ISIC Ред. 3 (Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності, ООН). Код NACE може бути присвоєний статистичній одиниці, що здійснює певну діяльність. Кожній статистичній одиниці присвоюється лише одне значення коду відповідно до її основної діяльності. Основною діяльністю визнається той вид діяльності статистичної одиниці, який створює найбільшу частку доданої вартості.

Індивідуальне завдання 1

1. Дати визначення показника «природоохоронні витрати».
2. Обрати країну для порівняльного аналізу з ЄС. Зібрати статистичні дані про природоохоронні витрати країни за тривалий період (15-20 років), користуючись інтернет-ресурсами.

3. Проаналізувати дані (див. табл. 18).

4. Представити дані в графічній формі. Скласти висновки, підготувати письмовий звіт.

Таблиця 18. Напрямки аналізу даних

Показник	Аналіз рядів динаміки	Структурний аналіз для останнього року
1	2	3
Загальні природоохоронні витрати в постійних цінах	разом, абсолютна величина	за видами природоохоронної діяльності згідно з СЕРА, %
		за характером витрат (поточні, капітальні), %
		за видами економічної діяльності, %
		за секторами (виробничо-комерційний, державний/суспільний, спеціалізовані постачальники природоохоронних послуг), %
	% від ВВП*	
	на душу населення*	
Поточні природоохоронні витрати	разом, абсолютна величина	за видами природоохоронної діяльності згідно з СЕРА, %
	% від вартості випуску	
Обсяг природоохоронних інвестицій (капітальні витрати)	разом, абсолютна величина	за видами природоохоронної діяльності згідно з СЕРА, %
		за секторами (виробничо-комерційний, державний/суспільний, спеціалізовані постачальники природоохоронних послуг), %
		за типом технологій («в кінці труби», інтегровані)
	% від валового нагромадження основного капіталу*	
Природоохоронні витрати сектора (виробничо-комерційний, державний/суспільний, спеціалізовані постачальники природоохоронних послуг)	разом, абсолютна величина	за видами природоохоронної діяльності згідно з СЕРА, %

1	2	3
Природоохоронні витрати державного сектора у витратах консолідованого бюджету	% *	
Витрати консолідованого бюджету	% від ВВП	
Міжнародна допомога країні на цілі охорони довкілля	разом, абсолютна величина	за видами природоохоронної діяльності згідно з СЕРА, %
	% від ВВП*	частка окремих донорів, %

*Примітка: зіставити з даними для України або світу в цілому.

Джерела даних для вибірки:

Environmental protection expenditure – Main tables – Environmental protection expenditure by the public sector (ten00049). Природоохоронні витрати державного сектора, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Main tables – Environmental investment by the public sector (ten00050). Природоохоронні інвестиції державного сектора, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Main tables – Current environmental expenditure by the public sector (ten00051). Поточні природоохоронні витрати державного сектора, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Main tables – Environmental protection expenditure by industry (ten00052). Природоохоронні витрати промисловості, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Main tables – Environmental investment by industry (ten00053). Природоохоронні інвестиції промисловості, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Main tables – Current environmental protection expenditure by industry (ten00054) Поточні природоохоронні витрати промисловості, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Database – Environmental protection expenditure in Europe - EUR per capita and % of GDP (env_ac_exp2)

Environmental protection expenditure – Database – Environmental protection expenditure in Europe - EUR per capita and % of GDP (env_ac_exp2).
Природоохоронні витрати в Європі, євро на одну особу, % від ВВП.

Environmental protection expenditure – Database – Environmental protection expenditure in Europe - % pollution prevention, % of gross fixed capital formation, % of output (env_ac_exp3). Природоохоронні витрати в Європі, % скороченого забруднення, % валового нагромадження капіталу, % випуску.

Environmental protection expenditure – Database – Environmental protection expenditure in Europe - detailed data (NACE Rev. 2) (env_ac_exp1r2).
Природоохоронні витрати в Європі, детальні дані.

Environmental protection expenditure – Database – Environmental protection expenditure by environmental domains (NACE Rev. 2, B-E) (sbs_env_dom_r2).
Природоохоронні витрати за напрямками (екологічними сферами).

Індивідуальне завдання 2

1. Сформулювати гіпотезу і за допомогою кореляційного аналізу даних для обраного року для всіх країн дослідити зв'язок між такими змінними:

1) ВВП на душу населення (X) і рівень природоохоронних витрат, % від ВВП (Y);

2) ВВП на душу населення (X) і частка природоохоронних інвестицій, % від валового нагромадження основного капіталу (Y).

2. Зробити висновки. Скласти письмовий звіт.

Практичне заняття 12. «Аналіз сектора екологічних товарів і послуг»

Мета – ознайомитися з принципами обліку сектора екологічних товарів і послуг в економіці та можливостями використання результатів аналізу для формування політики; розвиток аналітичних вмінь та вмінь здійснювати міжнародні зіставлення; розвиток практичних вмінь опрацювання статистичних даних за допомогою програмного забезпечення.

Джерела інформації:

1. System of Environmental-Economic Accounting: Central Framework. - European Commission, FAO, International Monetary Fund, OECD, United Nations, World Bank. – 2012. – 306 p. // http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/White_cover.pdf. Центральная основа Системы природно-экономического учета. Розділ 4.3.3.
2. System of Environmental-Economic Accounting 2012: Applications and Extensions. White cover publication, pre-edited text subject to official editing. Food and Agriculture Organisation of the United Nations, European Commission, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, The

- World Bank. – 2014. // http://unstats.un.org/unsd/envaccounting/ae_white_cover.pdf. Ch.2.4.2, Annex 1g.
3. The environmental goods and services sector - a data collection handbook. European Commission, Eurostat. – 2009. – 196 p.// http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-RA-09-012/EN/KS-RA-09-012-EN.PDF. - P.182-194.
 4. Environmental goods and services sector // http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Environmental_goods_and_services_sector
 5. A Practical Guide for the Compilation of Environmental Goods and Services (EGSS) Accounts. January 2015. European Commission, Eurostat.// <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1798247/6191549/Practical-guide-towards-compiling-EGSS-statistics-March2015.pdf/f0f8c6c1-0ae9-4f53-9c94-afcc190cc5ba>.
 6. Regulation (EU) No 691/2011 Of The European Parliament And Of The Council of 6 July 2011 on European environmental economic accounts. Amended by Regulation (EU) No 538/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014. Annex 5.
 7. CEPA classification (Classification of Environmental Protection Activities).
 8. CreMa classification (Classification of resource Management activities).
 9. Decision No 1386/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 20 November 2013 on a General Union Environment Action Programme to 2020 'Living well, within the limits of our planet'.
 10. Europe 2020 // http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm/.
 11. Three accounts in one // <http://www.dst.dk/en/Statistik/dokumentation/groent-nationalregnskab/tre-regnskaber-i-et>.
 12. Country profiles at statistical web-sites:
 - Statistics Denmark (Environmental Accounts)
 - Statistics Sweden (System of Environmental and Economic Accounts)
 - Statistics Netherlands (Figures, StatLine – Environmental and macro-economic figures – EGSS)
 - Statistics Germany (Environment – Environmental Surveys – Environmental economics – Goods and services for environmental protection)
 - Statistics Finland (Home > Statistics > Environment and Natural Resources > Environmental goods and services sector> Tables)
 - Statistics Austria (Statistics – Energy, Environment – Environment – Environment Industry (EGSS)).

Ключові слова: екологічні товари і послуги, екологічна діяльність, природоохоронна діяльність, менеджмент природних ресурсів, товари екологічного призначення, більш чисті (адаптовані) товари, екологічні технології.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися з політичним контекстом, в якому відбувається запровадження обліку сектора екологічних товарів і послуг (СЕТП) - environmental goods and services sector (EGSS), зокрема, з основними положеннями таких документів (ініціатив):

- Europe 2020;

- EU Sustainable Development Strategy;
- 7-th Environment Action Programme to 2020;
- The Communication “Towards a Circular Economy”.

Теоретичний матеріал

Сектор екологічних товарів і послуг (СЕТП, еко-галузь) об’єднує всі види діяльності в економіці, які продукують екологічні товари і послуги. Екологічними в системі національного рахівництва прийнято вважати продукти діяльності (товари і послуги), які вироблені для цілей охорони довкілля і менеджменту природних ресурсів.

Призначенням екологічних товарів і послуг (ЕТП) є:

- 1) запобігати, знижувати і усувати забруднення та інші форми деградації довкілля (сфера охорони довкілля);
- 2) охороняти і зберігати основний запас природного капіталу від виснаження (сфера менеджменту природних ресурсів).

Виділяють такі види продуктів, що їх випускає СЕТП:

- екологічні послуги – environmental specific services;
- товари екологічного призначення – environmental sole-purpose products;
- більш «чисті» порівняно з аналогами (адаптовані) товари – adapted goods;
- екологічні технології: технології «в кінці труби» та інтегровані (комплексні) технології – end-of-pipe technologies, integrated technologies.

Статистика СЕТП містить такі дані:

- випуск екологічних товарів і послуг в грошових одиницях;
- експорт;
- валова додана вартість;
- зайнятість, яку забезпечує СЕТП.

Ці дані подаються розрізі:

- видів економічної діяльності;
- видів природоохоронної діяльності згідно з Класифікацією видів природоохоронної діяльності (Classification of Environmental Protection Activities – CEPA, 2000);
- видів діяльності в галузі менеджменту природних ресурсів згідно з Класифікацією діяльності в галузі менеджменту ресурсів (Classification of Resource Management Activities – CReMA).

Вимірювання СЕТП охоплює продукти економічної діяльності, створені в середні межі виробництва, визначеної системою національних рахунків.

Напрямки аналізу СЕТП

1. Дослідження тенденцій розвитку СЕТП за показниками загального випуску/обороту/вартості (output/turnover/production value) в розрізі:

- видів економічної діяльності та екологічних сфер (відповідно до класифікації CEPA, CReMa) – визначення питомої ваги (часток);
- видів випуску (ринковий, неринковий, для власного споживання – market, non-market and own account activities) – визначення часток;
- за видами продуктів СЕТП – визначення часток;

- в розрізі видів економічної діяльності згідно з класифікаторами видів економічної діяльності (класифікатор NACE Євросоюзу, ISIC, КВЕД України) – визначення часток;
- видів виробників (спеціалізовані, неспеціалізовані, виробники екологічних товарів і послуг для власного споживання – specialist, non-specialist, own-account producers) – визначення часток.

Питання для дослідження:

- Скільки ЕТП вироблено, в грошових одиницях?
- Частка яких ЕТП є найбільшою (найменшою)?
- Які галузі виробляють ЕТП і яким є їхній відносний випуск?
- У яких видах екологічної діяльності переважно виробляються ЕТП?
- Яким є внесок окремих виробників до загального випуску ЕТП?
- Як розподіляється тягар екологічної відповідальності між виробниками урядового сектору (governmental producers) і корпораціями?
- Чи спеціалізуються виробники на певних видах ЕТП або випуску?

2. Дослідження тенденцій внеску СЕТП до національної економіки країни на основі таких показників:

- загальний випуск СЕТП, частка в загальному випуску економіки або рівень відносно ВВП у відсотках;
- додана вартість СЕТП, її частка в загальній доданій вартості економіки (або ВВП). При цьому слід пам'ятати, що ВВП обчислюється в цінах споживача, в той час як додана вартість – в основних цінах. Тому визначення частки в загальній доданій вартості економіки є більш коректним, хоча порівняння з ВВП є більш поширеним;
- зайнятість в екологічній сфері, частка в загальній зайнятості в економіці, розподіл за видами економічної діяльності;
- продуктивність праці (відношення випуску або доданої вартості до зайнятості), порівняння з продуктивністю праці в економіці;
- валове нагромадження капіталу в СЕТП, частка у валовому нагромадженні капіталу в економіці;
- частка валового нагромадження капіталу від загальних ресурсів ЕТП;
- темп росту випуску СЕТП у порівнянні з темпом росту випуску економіки;
- кількість підприємств, які виробляють ЕТП в економіці, частка у відсотках від загальної кількості підприємств;
- рівень інвестицій в СЕТП.

Питання для дослідження:

- Який внесок сектору до випуску, доданої вартості та зайнятості економіки?
- Як співвідноситься продуктивність праці в секторі з продуктивністю праці в економіці в цілому?
- Які види екологічної діяльності залучають більше працівників?
- Наскільки швидко зростає сектор у порівнянні з економікою?
- Наскільки вагомим є СЕТП в економіці країни?

3. Дослідження тенденцій міжнародної торгівлі ЕТП:

- загальний оборот міжнародної торгівлі ЕТП (експорт + імпорт);
- загальні ресурси ЕТП (випуск + імпорт, які беруться за даними таблиці ресурсів і використання);
- внутрішній попит на ЕТП (випуск + імпорт – експорт, які беруться за даними таблиці ресурсів і використання);
- обсяг експорту ЕТП та його частка від загальних ресурсів ЕТП;
- експорт за видами ЕТП, частка;
- співвідношення експорту та імпорту, чистий експорт;
- частка обороту міжнародної торгівлі ЕТП (експорт + імпорт), у % від загального обороту міжнародної торгівлі країни;
- рівень залежності від імпорту, %, – import dependency ratio (IDR):

$$IDR = \frac{import}{output + import - export} \cdot 100 = \frac{import}{domestic\ demand} \quad (1)$$

$$IDR = \frac{import - export}{output + import - export} \cdot 100 = \frac{net\ import}{domestic\ demand} \quad (2)$$

Приклад для аналізу

Import	Output	Export	Resources=I+O	Domestic demand = R-Ex	IDR Formula 1	IDR Formula 2
10	100	0	110	110	9,1	9,1
10	100	10	110	100	10	0
0	100	0	100	100	0	0
0	100	10	100	90	0	- 11,1

Питання для дослідження:

- Країна чистим імпортером ЕТП чи чистим експортером?
 - Яка частка експорту від загальних ресурсів ЕТП?
 - Які види ЕТП експортуються країною?
 - Які виробники є головними експортерами ЕТП?
 - Чи залежить країна від імпорту ЕТП? Наскільки?
 - Як змінився внутрішній попит на ЕТП впродовж досліджуваного періоду?
 - Наскільки значними є доходи країни, отримані від експорту ЕТП?
 - Чи має країна конкурентну перевагу в торгівлі ЕТП?
 - Якими є торговельні потоки всередині і зовні ЄС (географія експорту)?
4. Дослідження внеску СЕТП країни до СЕТП ЄС:
- загальний випуск СЕТП країни, частка в загальному випуску СЕТП ЄС;
 - додана вартість, частка в доданій вартості СЕТП ЄС;
 - зайнятість, частка в загальній зайнятості СЕТП ЄС;
 - продуктивність праці (співвідношення між випуском і зайнятістю або доданою вартістю і зайнятістю) порівняно з СЕТП ЄС;
 - валове нагромадження капіталу в СЕТП, частка у валовому нагромадженні капіталу в СЕТП ЄС;

- темп росту випуску СЕТП країни та ЄС.

Питання для дослідження:

- Яким є внесок СЕТП країни до СЕТП ЄС (випуск, додана вартість і зайнятість)?
- Чи є продуктивність праці в даному секторі країни настільки ж високою, що й в СЕТП ЄС?
- Чи зростає СЕТП країни настільки ж швидкими темпами, що й СЕТП ЄС?
- Наскільки важливим є СЕТП країни для економіки ЄС?

5. Дослідження тенденцій в технології та інноваціях:

- випуск екологічних технологій – разом і в розрізі видів екологічної діяльності;
- випуск і частка технологій «в кінці труби», розподіл за видами екологічної діяльності;
- випуск і частка інтегрованих (комплексних) технологій, розподіл за видами екологічної діяльності.

Питання для дослідження:

- Які технології переважають в СЕТП країни?
- Чому це є важливим питанням?

6. Розширення аналізу СЕТП на сектор домашніх господарств:

- кінцеве споживання ЕТП домогосподарствами, у відсотках до загальних витрат на кінцеве споживання.

Питання для дослідження:

- Як змінилося споживання ЕТП домогосподарствами?

Індивідуальне завдання

Обрати країну для аналізу. Виконання аналізу за першим і другим напрямками є обов'язковим. На вибір студента виконується один з 3-6 напрямків аналізу. Дані представити в таблиці згідно з поданим зразком (табл. 18) та за допомогою різних графіків і діаграм. Дати відповідь на поставлені дослідницькі запитання.

Таблиця 19. Аналіз СЕТП _____ (назва країни) за 20__ р.

Indicators	Domain of environmental activity	Specialist producers Спеціалізовані виробники		Non-specialist producers Неспеціалізовані виробники	Own-account producers Виробництво для власного споживання	Total Разом
		Government producers державний сектор	Other specialist producers інші			
1	2	3	4	5	6	7
Output – total Випуск разом, євро						
– environmental specific services екологічні послуги	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом					

Продовження табл. 18

1	2	3	4	5	6	7
– sole-purpose products товари екологічного призначення	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом					
– adapted goods адаптовані товари	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом					
– end-of-pipe technologies технології «в кінці труби»	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом					
– integrated technologies інтегровані технології	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом					
Share in total output Частка випуску, %	Env. protection Захист довк.					
	Res. managem. Менедж. рес.					
	Total Разом	100	100	100	100	100
Output disaggregation Структура випуску, %		100	100	100	100	100
– environmental specific services екологічні послуги						
– sole-purpose products товари екологічного призначення						
– adapted goods адаптовані товари						
– end-of-pipe technologies технології «в кінці труби»						
– integrated technologies інтегровані технології						
Technologies – total Технології – разом, євро	x					
Technologies disaggregation Частка технологій, %	x	100	100	100	100	100
– end-of-pipe technologies технології «в кінці труби»	x					
– integrated technologies інтегровані технології	x					
Labor productivity Продуктивність праці, євро/особу						
Wage Заробітна плата, євро						
Export share of output Частка експорту від випуску, %					x	

Практичне заняття 13. «Аналіз енергоефективності економіки»

Мета – ознайомлення з пріоритетами політики ЄС у галузі енергозбереження і показниками їх досягнення; розвиток аналітичних вмінь щодо аналізу даних для країни та міжнародних зіставлень; розвиток практичних вмінь опрацювання статистичної інформації; опанування іншомовної термінології.

Джерела інформації:

1. Сайт Statistics Energy (Меню European Commission > Eurostat > Energy > Introduction) // <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/energy/introduction>.
2. Сайт Renewable energy. (Меню European Commission - Energy - Renewable energy) // http://ec.europa.eu/energy/renewables/index_en.htm.
3. Europe 2020 Indicators. Headline indicators // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators.
4. EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52010DC2020>.
5. Energy Roadmap 2050 // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52011DC0885>.
6. Energy and climate goals for 2030 // http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm.
7. Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32012L0027>.
8. Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources // <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32009L0028>.

Ключові слова: енергозбереження, екологічні цілі, клімат, інвестиції, енергетичні проекти, цілі ЄС до 2020 р., конкурентоздатність.

Перегляд відеофільму

1. Відео Eurostat figures for sustainable development in the EU. // http://ec.europa.eu/energy/publications/index_en.htm.

Індивідуальне завдання

1. Ознайомитися зі вступом до статистики енергії та елементами інформації, розміщеними на сайті Statistics Energy.

2. Ознайомитися з документами ЄС у галузі енергозбереження та запланованими цілями розвитку. Стисло описати їх у звіті.

- Europe 2020;
- Energy Roadmap 2050;
- Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency;
- Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources;
- Energy and climate goals for 2030.

3. Обрати один з показників енергетичної статистики. Описати його:

перекласти українською назву, розтлумачити зміст і спосіб обчислення, навести одиниці виміру.

4. Обрати дві країни для порівняльного аналізу між собою та з ЄС в цілому. Зробити вибірку статистичних даних, систематизувати їх. Представити дані в графічній формі.

5. Проаналізувати дані відповідно до табл. 20.

Таблиця 20. Завдання для аналізу

№ п/п	Показники для дослідження	Завдання для аналізу
1	2	3
1	Неявна ставка податку на енергію Implicit tax rate on energy	1) Навести значення для країн ЄС в таблиці за всі роки. Навести значення для країн ЄС за останній рік у вигляді стовпчикової діаграми і карти. Для карти задати кольорову гаму, інтервал градації показника, базу для порівняння. 2) Проаналізувати динаміку показника для двох країн і ЄС за весь період, представити у формі графіка. 3) Зіставити фактично досягнуті значення з цільовими, якщо такі передбачено.
2	Енергоємність економіки Energy intensity of the economy	
3	Ефективність використання енергії Energy productivity	
4	Викиди парникових газів на одиницю споживання енергії Greenhouse gas emissions intensity of energy consumption	
5	Частка енергії з відновлюваних джерел у кінцевому споживанні енергії Share of renewable energy in gross final energy consumption	
6	Енергетична залежність Energy dependence	
7	Первинне виробництво енергії в розрізі енергетичних ресурсів Primary production of energy by resource	1) Навести значення для країн ЄС разом за останній рік у вигляді таблиці, стовпчикової діаграми від більшого до меншого значення і кругової діаграми. 2) Проаналізувати структуру для двох країн за останній рік у формі кругової діаграми. Також подати дані для кожної країни у вигляді стовпчикової діаграми від більшого до меншого значення. 3) Зіставити фактично досягнуті значення з цільовими.
8	Первинне виробництво енергії з відновлюваних джерел в розрізі видів джерел Primary production of renewable energy by type	
9	Валові внутрішні витрати на дослідження і розробки Gross domestic expenditures on R&D (Science, technology, innovations)	Кореляційний аналіз

1	2	3
10	Індекс екоінновацій Eco-innovation index (Flagship Initiative: Resource efficient Europe)	Кореляційний аналіз
11	Частка витрат бюджету на дослідження і розробки Share of government budget appropriations or outlays on R&D (Science, technology, innovations)	
12	Ціни на електроенергію в розрізі споживачів Electricity prices by type of user	

5. Сформулювати гіпотезу і за допомогою кореляційного аналізу дослідити зв'язок між такими змінними (на вибір студента):

1) Частка енергії з відновлюваних джерел у кінцевому споживанні енергії (X) і Енергетична залежність (Y);

2) Ціни на електроенергію для домогосподарств (X) і Енергетична залежність (Y);

3) Ціни на електроенергію для промисловості (X) і Енергетична залежність (Y);

4) Ціни на електроенергію для домогосподарств (X) і Ефективність використання енергії (Y);

5) Ціни на електроенергію для промисловості (X) і Ефективність використання енергії (Y);

6) Валові внутрішні витрати на дослідження і розробки (X) і Ефективність використання енергії (Y);

7) Частка витрат бюджету на дослідження і розробки (X) і Ефективність використання енергії (Y);

8) Неявна ставка податку на енергію (X) і Ефективність використання енергії (Y);

9) Неявна ставка податку на енергію (X) і Споживання енергії на одну особу (Y);

10) Неявна ставка податку на енергію (X) і Індекс екоінновацій (Y)/

6. Зробити висновки. Скласти письмовий звіт.

Семінарське заняття 1. «Історія розвитку СНР та її особливості в різних країнах»

Мета – розглянути історію розвитку системи національного рахівництва в різних країнах, трансформації, що відбулися в Україні в галузі національного рахівництва.

План

1. Історія розвитку систем національного рахівництва в різних країнах:

- США;
- Великобританія;
- Скандинавські країни;
- Нідерланди;
- СРСР, Росія, Україна;
- інші країни.

Джерела інформації:

2. Скороход Н.М., Дерюгіна О.Ю. Система національних рахунків : Навч. посібник. – Луганськ: Вид-во ЛНУ ім. Т.Шевченка, 2012. – 105 с.
3. Моторин Р. М., Моторина Т. М. Система національних рахунків: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2001. — 336 с.
4. Основы национального счетоводства (международный стандарт): Учебник / Под ред. проф. Ю.Н.Иванова. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 480 с.
5. Інтернет-ресурси: сайти статистичних організацій країн.
 - European Statistical System (ESS) // http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/pgp_ess/ess/ess_news.
 - Statistics Canada: <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>.
 - United Kingdom. Office for National Statistics. www.ons.gov.uk.
 - United Nations Economic Commission for Europe // http://www.unece.org/stats/stats_h.html.

Семінарське заняття 2. «Відеолекція»

Мета – формування і закріплення теоретичних знань за однією з тем дисципліни; розвиток вмінь користування іноземною мовою професійного спрямування.

Джерела інформації:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=0fqU8BXYfV0>
2. https://www.youtube.com/watch?v=WFYds71uo_Y
3. <https://www.youtube.com/watch?v=COZgKRxNwtI>
4. <https://www.youtube.com/watch?v=iWsI48ZTz4E>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=qj2-LUcx0Ak>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=ZdGnhusKnRU>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=dirBYVjDk7A>
8. https://www.youtube.com/watch?v=VxBhW5O_4Bw
9. <https://www.youtube.com/watch?v=q8Mjyircpdw>

Ключові слова: валовий внутрішній продукт (ВВП), національний дохід.

Індивідуальне завдання

Обрати одну з відеолекцій, перекласти, переказати в аудиторії з демонстрацією відеоролика.

3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

3.1. Завдання і вимоги до оформлення та захисту роботи

Контрольна робота з дисципліни, яку виконують студенти заочної форми навчання, складається з таких завдань:

1) на основі вивчення літературних джерел розкрити одне теоретичне питання;

2) виконати практичні вправи:

- «Робота з класифікаторами видів економічної діяльності і продуктів»;
- «Склад ВВП»;
- «Аналіз економічних тенденцій» або «Аналіз зведених національних рахунків України» (залежно від рівня володіння іноземною мовою).

Перелік рекомендованої літератури подано в розділі 1 цих методичних рекомендацій і планах відповідних практичних і семінарських занять (розділ 2).

Контрольна робота виконується згідно з індивідуальним завданням, яке подається на початку роботи, після титульної сторінки. Текст роботи друкується на листах формату А4, робота зшивається. Вимоги до тексту: шрифт Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал одинарний. Поля: верхнє, праве, нижнє 25 мм, ліве 30 мм. Сторінки, починаючи з другої, нумеруються в правому верхньому куті. Титульна сторінка оформляється згідно з додатком 1. Відповідь на кожне теоретичне питання має становити за обсягом 2-4 сторінки і починатися з нової сторінки. Посилання на використані джерела є обов'язковими після розкриття кожного питання. Робота захищається студентом.

Склад роботи:

- титульна сторінка (див. додаток 1);
- завдання;
- відповідь на теоретичне питання з переліком використаних джерел;
- звіти про виконання практичних вправ:
 1. «Робота з класифікаторами видів економічної діяльності і продуктів».
 2. «Склад ВВП».
 3. «Аналіз економічних тенденцій» або «Аналіз зведених національних рахунків України» (залежно від рівня володіння іноземною мовою).

3.2. Перелік теоретичних питань

- 1 Основні етапи та особливості розвитку системи національного рахівництва в одній з країн або в світі в цілому.
- 2 Галузі застосування СНР та її зв'язок з бухгалтерським обліком.

- 3 Основні класифікації в СНР.
- 4 Інституційні одиниці і сектори.
- 5 Класифікація рахунків СНР.
- 6 Класифікація видів економічної діяльності в СНР. Національний класифікатор України.
- 7 Система макроекономічних показників СНР.
- 8 Методи обчислення ВВП.
- 9 Національне багатство.
- 10 Концепції запасів, потоків і правила ведення рахунків в СНР.
- 11 Операції та інші потоки в СНР-2008.
- 12 Визначення власності і активів в СНР.
- 13 Послідовність рахунків СНР.
- 14 Види виробничої діяльності в СНР: основна, вторинна, допоміжна. Підприємства, заклади, галузі, одиниці однорідного виробництва.
- 15 Концепція виробництва в СНР. Межа сфери виробництва.
- 16 Види цін в СНР: основні ціни, ціни виробників, ціни покупців.
- 17 Додана вартість і ВВП.
- 18 Вимірювання випуску окремих галузей в СНР.
- 19 Кінцеве і проміжне споживання.
- 20 Споживання основного капіталу.
- 21 Рахунки поточних операцій в СНР.
- 22 Рахунки нагромадження в СНР.
- 23 Баланс активів і пасивів в СНР.
- 24 Рахунок виробництва.
- 25 Узагальнене представлення поточних рахунків в СНР.
- 26 Таблиці ресурсів і використання і рахунок товарів і послуг в СНР.
- 27 Капітал та його послуги в СНР.
- 28 Таблиці "витрати-випуск" та їх застосування для аналізу.
- 29 Сателітна система інтегрованого еколого-економічного обліку.
- 30 Класифікація податків і субсидій в СНР.
- 31 Доходи від власності в СНР.

ДОДАТКИ

Титульна сторінка контрольної роботи

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
Інститут екологічної економіки і менеджменту
Кафедра менеджменту організацій і адміністрування

Контрольна робота з дисципліни
«Національне рахівництво»

Виконав
студент гр. _____

(прізвище)

Прийняв

(прізвище)

Львів – 20__

Зведені національні рахунки²Рахунок товарів і послуг
(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014 ¹
Ресурси			
Випуск (в основних цінах)	3150653	3189558	3354027
Імпорт товарів та послуг	806004	778143	826764
Податки на продукти	200912	188604	206336
Субсидії на продукти	-3973	-2311	-2140
Усього	4153596	4153994	4384987
Використання			
Проміжне споживання	1888496	1853194	1971308
Кінцеві споживчі витрати	1287542	1397512	1429959
індивідуальні	1194791	1304031	1316757
колективні	92751	93481	113202
Валове нагромадження основного капіталу	283116	263661	224327
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	2325	-13761	-12077
Придбання за виключенням вибуття цінностей	756	208	341
Експорт товарів та послуг	691361	653180	771129
Усього	4153596	4153994	4384987

Рахунок виробництва
(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014 ¹
Ресурси			
Випуск (в основних цінах)	3150653	3189558	3354027
Податки за виключенням субсидій на продукти	196939	186293	204196

² Джерело: Державна служба статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Усього	3347592	3375851	3558223
Використання			
Проміжне споживання	1888496	1853194	1971308
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	1459096	1522657	1586915
Усього	3347592	3375851	3558223
Споживання основного капіталу	-186295	-200903	-196090
Чистий внутрішній продукт	1272801	1321754	1390825

Рахунки розподілу та використання доходу

Рахунки первинного розподілу доходу

Рахунок утворення доходу

(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014¹
Ресурси			
Валовий внутрішній продукт (у ринкових цінах)	1459096	1522657	1586915
Усього	1459096	1522657	1586915
Використання			
Оплата праці найманих працівників	736495	763187	734943
Податки на виробництво та імпорту	226743	215826	233213
Субсидії на виробництво та імпорту	-40603	-25996	-29022
Валовий прибуток, змішаний дохід	536461	569640	647781
Усього	1459096	1522657	1586915
Чистий прибуток, змішаний дохід	350166	368737	451691

Рахунок розподілу первинного доходу

(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014¹
Ресурси			

Валовий прибуток, змішаний дохід	536461	569640	647781
Оплата праці найманих працівників	788406	819196	796382
Податки на виробництво та імпорт	226746	215829	233215
на продукти	200912	188604	206336
інші, пов'язані з виробництвом	25834	27225	26879
Субсидії на виробництво та імпорт	-40603	-25996	-29022
на продукти	-3973	-2311	-2140
інші, пов'язані з виробництвом	-36630	-23685	-26882
Дохід від власності, одержаний від інших країн	12319	7891	3829
Усього	1523329	1586560	1652185
Використання			
Дохід від власності, сплачений іншим країнам	80127	86141	83413
Валовий національний дохід	1443202	1500419	1568772
Усього	1523329	1586560	1652185
Чистий національний дохід	1256907	1299516	1372682

Рахунок вторинного розподілу доходу
(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014¹
Ресурси			
Валовий національний дохід	1443202	1500419	1568772
Поточні податки на доходи, майно тощо, одержані від інших країн	1650	1754	2493
Інші поточні трансферти, одержані від інших країн	51242	63775	64027
Усього	1496094	1565948	1635292
Використання			

Поточні податки на доходи, майно тощо, сплачені іншим країнам	360	464	518
Соціальні допомоги, крім допомог у натурі, сплачені іншим країнам	19	20	28
Інші поточні трансферти, сплачені іншим країнам	9554	15342	21200
Валовий наявний дохід	1486161	1550122	1613546
Усього	1496094	1565948	1635292
Чистий наявний дохід	1299866	1349219	1417456

Рахунки використання доходу

Рахунок використання наявного доходу (у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014 ¹
Ресурси			
Валовий наявний дохід	1486161	1550122	1613546
Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних пенсійних фондах	9	-11	-43
Усього	1486170	1550111	1613503
Використання			
Кінцеві споживчі витрати	1287542	1397512	1429959
індивідуальні	1194791	1304031	1316757
колективні	92751	93481	113202
Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних пенсійних фондах	9	-11	-43
Валове заощадження	198619	152610	183587
Усього	1486170	1550111	1613503
Чисте заощадження	12324	-48293	-12503

Рахунки нагромадження

Рахунок капіталу

(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014 ¹
Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві			
Чисте заощадження	12324	-48293	-12503
Капітальні трансферти, одержані від інших країн	71	192	4216
Капітальні трансферти, сплачені іншим країнам	-	-	-
Усього (зміни чистого багатства за рахунок заощадження та капітальних трансфертів)	12395	-48101	-8287
Зміни в активах			
Валове нагромадження основного капіталу	283116	263661	224327
Споживання основного капіталу	-186295	-200903	-196090
Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	2325	-13761	-12077
Придбання за виключенням вибуття цінностей	756	208	341
Придбання за виключенням вибуття невироблених нефінансових активів	-248	671	-477
Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)	-87259	-97977	-24311
Усього	12395	-48101	-8287

Фінансовий рахунок

(у фактичних цінах; млн.грн.)

	2012	2013	2014 ¹
Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві			
Чисте кредитування (+), чисте запозичення (-)	-87259	-97977	-24311
Статистична розбіжність	15849	39648	25568

Чисте прийняття фінансових зобов'язань	124546	98803	-84276
Готівкові гроші та депозити	-4908	272	-33434
Цінні папери, крім акцій	33874	60763	-32368
Кредити та позики	-12960	-46583	55645
Акції та інші види участі в капіталі	66718	39413	8370
Страхові технічні резерви	-2	2	-43
Інша кредиторська заборгованість	41824	44936	-82446
Зміни в активах			
Чисте придбання фінансових активів	21438	-38822	-134155
Монетарне золото та спеціальні права запозичення	3028	2422	-842
Готівкові гроші та депозити	37851	-10702	-63776
Цінні папери, крім акцій	-21070	-29031	-78997
Кредити та позики	-913	-1527	-184
Акції та інші види участі в капіталі	9820	3269	1032
Страхові технічні резерви
Інша дебіторська заборгованість	-7278	-3253	8612

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Навчальне видання

Врублевська Олена Василівна

НАЦІОНАЛЬНЕ РАХІВНИЦТВО

Практикум для здобувачів освітнього ступеня «Магістр» за спеціалізацією
«Менеджмент організацій» спеціальності 073 «Менеджмент»

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 1,86.

Наклад 50 прим. Зам. № _____.

Видавець: Редакційно-видавничий центр НЛТУ України,
79057, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 103.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
(серія ДК № 2062 від 17.01.2005)

